

Spolupráce knihoven a škol v ČR v rozvoji (informačního) vzdělávání

Předmět Informační vzdělávání

Semestr jaro 2021

Východiska

- Gramotnosti
- Různá vzdělávací prostředí
- Celoživotní vzdělávání
- Aktéři veřejného prostoru ve vzdělávání
- Význam spolupráce knihoven a škol

Východiska

- *Na každém dalším stupni vzdělávání čeká studenta nový knihovník, který jej provede dalším studiem. V případě, že chceme informační výchovu řešit systematicky a efektivně, musíme mezi sebou být na různých stupních studentova života propojeni.*
- *Jeden může obohatit druhého a posílit tak sám sebe. Stejně je to s knihovníky a pedagogy, i s knihovníky navzájem. Proto sdílejme svoje zkušenosti a společně tvořme systematický a propojený systém informační výchovy v knihovnách.*
- Viz např. prezentace z r. 2015 **Quo vadis, informační vzdělávání?**
  - https://ipk.nkp.cz/docs/Mazacova_Pardubice.pdf

Klíčové dokumenty

- Koncepce rozvoje knihoven 2021-2027 (2020)
  - 3 pilíře rozvoje knihoven
- Strategie vzdělávání v ČR 2030+ (2020)
  - 2 strategické cíle
- Doporučení Rady EU ke klíčovým kompetencím pro celoživotní učení (2018)
  - [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01))

Doporučení Rady EU ke klíčovým kompetencím pro celoživotní učení

Referenční rámec zahrnuje osm klíčových kompetencí:

- kompetence v oblasti gramotnosti;
- kompetence v oblasti mnohojazyčnosti;
- matematická kompetence a kompetence v oblasti přírodních věd, technologií a inženýrství;
- digitální kompetence;
- personální a sociální kompetence a kompetence k učení;
- občanská kompetence;
- podnikatelská kompetence;
- kompetence v oblasti kulturního povědomí a vyjadřování.

Koncepce rozvoje knihoven ČR na léta 2017-2020

- https://ipk.nkp.cz/docs/koncepce/koncepce_k_vystaveni.pdf
- Reflektuje klíčové oblasti rozvoje českého knihovnictví a informační vědy
- PRIORITY

Obsah

Postavení knihoven v informační společnosti	4
SWOT analýza současného stavu systému knihoven České republiky	6
Vize pro rok 2020	10
Prioritní oblasti k zajištění budoucího rozvoje knihoven	11
1. Knihovny ve virtuálním prostředí	13
2. Knihovny jako otevřená vzdělávací, kulturní, komunitní a kreativní centra	13
3. Budování knihovnických fondů a informačních zdrojů	15
4. Trvalé uchování tradičních knihovnických dokumentů	17
5. Výstavba knihoven, podpora infrastruktury ICT v knihovnách	18
6. Systém hodnocení a marketing veřejných knihovnických a informačních služeb	19
7. Vzdělávání pracovníků knihoven	21
8. Knihovny jako vědecko-výzkumné instituce	23
Stav, kterého bude dosaženo naplněním cílů koncepce	25
Vyhodnocování plnění koncepce	27
Použité zkratky	28
Přílohy:	
1. Implementace Koncepce rozvoje knihoven ČR na léta 2017–2020	30
2. Plnění priorit a opatření Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2011–2015	59

SWOT analýza stavu v koncepci

- Slabé stránky:

1. Nedostatečné začlenění knihoven do systému školního i mimoškolního vzdělávání.
  2. Nedostatečná míra spolupráce knihoven a škol v oblasti podpory čtenářské, informační a digitální gramotnosti.
  3. Nedostatečná míra spolupráce mezi knihovnami, školami, nakladateli, knižním trhem při aktivitách na podporu čtenářství a společenské prestiže četby.
-
21. Chybějící systém celoživotního vzdělávání pracovníků knihoven; nedostatečná kvalifikace pracovníků v některých oblastech, např. digitální gramotnost, pedagogické dovednosti, marketing, management; malý důraz na osobní rozvoj.
  22. Nedostatečný objem finančních prostředků na nákup knihovních fondů a dalších informačních zdrojů, zejména zahraniční literatury.
  23. Nedostatečná participace knihoven na vzdělávacích a výchovných programech. Na školách není dostatečně akcentována informační výchova uživatelů s cílem zvýšení jejich funkční gramotnosti, a tím i schopnosti efektivně vyhledávat a využívat informační zdroje.

Prioritní oblast 2 koncepce

Knihovny jako otevřená vzdělávací, kulturní, komunitní a kreativní centra

Výchozí situace

Proměna knihoven z pouhých půjčoven knih na živá vzdělávací, kulturní, komunitní a kreativní centra je dlouhodobým celosvětovým trendem. Tento trend sledují i české knihovny, ale proces proměny je velmi pomalý a naráží na celou řadu limitů. Knihovny mají značný potenciál rozvoje v oblasti neformálního a občanského vzdělávání a současně roste jejich význam při podpoře čtenářské, informační a digitální gramotnosti jak u dětí a mládeže, tak i u dospělé populace. Značný potenciál má dále rozvoj aktivit orientovaných na specifické skupiny uživatelů, zejména příslušníků menšin a lidí ohrožených sociálním vyloučením. Knihovny jsou tradičním a přirozeným centrem sociální inkluze.

Pro fungování knihoven v menších obcích má zásadní význam systém podpory regionálních funkcí knihoven, jehož prostřednictvím jim krajské a další knihovny poskytují podpůrné služby. Cílem je zejména zajištění dostupnosti VKIS ve všech místech ČR a vyrovnání rozdílů v úrovni poskytování služeb obyvatelům měst a malých obcí. Financování regionálních funkcí zajišťují kraje (v souladu s § 11 odst. 3 a 4 zákona č. 257/2001 Sb.). V posledním období docházelo k nekontinuálnímu financování v některých krajích, což je příčinou nežádoucích diferencí v úrovni poskytování VKIS mezi jednotlivými obcemi, regiony a kraji.

Prioritní oblast 2 koncepce

Knihovny jako otevřená vzdělávací, kulturní, komunitní a kreativní centra

Opatření

2.1 Využít potenciál sítě knihoven jako přirozených komunitních center

 2.2 Rozvíjet vzdělávací funkce knihoven zejména v oblasti celoživotního a občanského vzdělávání ve spolupráci se vzdělávacími institucemi a dalšími partnery na celostátní, regionální a lokální úrovni

 2.3 Podporovat čtenářskou a digitální gramotnost dětí i dospělých

 2.4 Podporovat kampaně na podporu čtenářství a společenské prestiže četby

2.5 Rozšiřovat nabídku knihovnických a informačních služeb pro různé cílové skupiny a jejich potřeby (příslušníci menšin, různých věkových skupin, rozdílného sociokulturního zázemí či osoby se zdravotním postižením, osoby ohrožené sociálním vyloučením)

2.6 Zajistit přístup k internetu, k prostředkům ICT a k digitálnímu obsahu všem bez rozdílu

 2.7 Rozvíjet regionální funkce knihoven

2.8 Konceptně a metodicky podporovat dobrovolnictví v kultuře

Prioritní oblast 2 koncepce

Knihovny jako otevřená vzdělávací, kulturní, komunitní a kreativní centra

Indikátory úspěšné realizace

• Počet knihoven pořádajících kulturní, vzdělávací a komunitní aktivity, vývoj v časové řadě
• Počet pořádaných vzdělávacích, kulturních a komunitních akcí a počet návštěvníků akcí, vývoj v časové řadě
• Srovnávání úrovně financování regionálních funkcí mezi kraji, sledování výdajů a přepočtu na obyvatele a knihovny v časové řadě

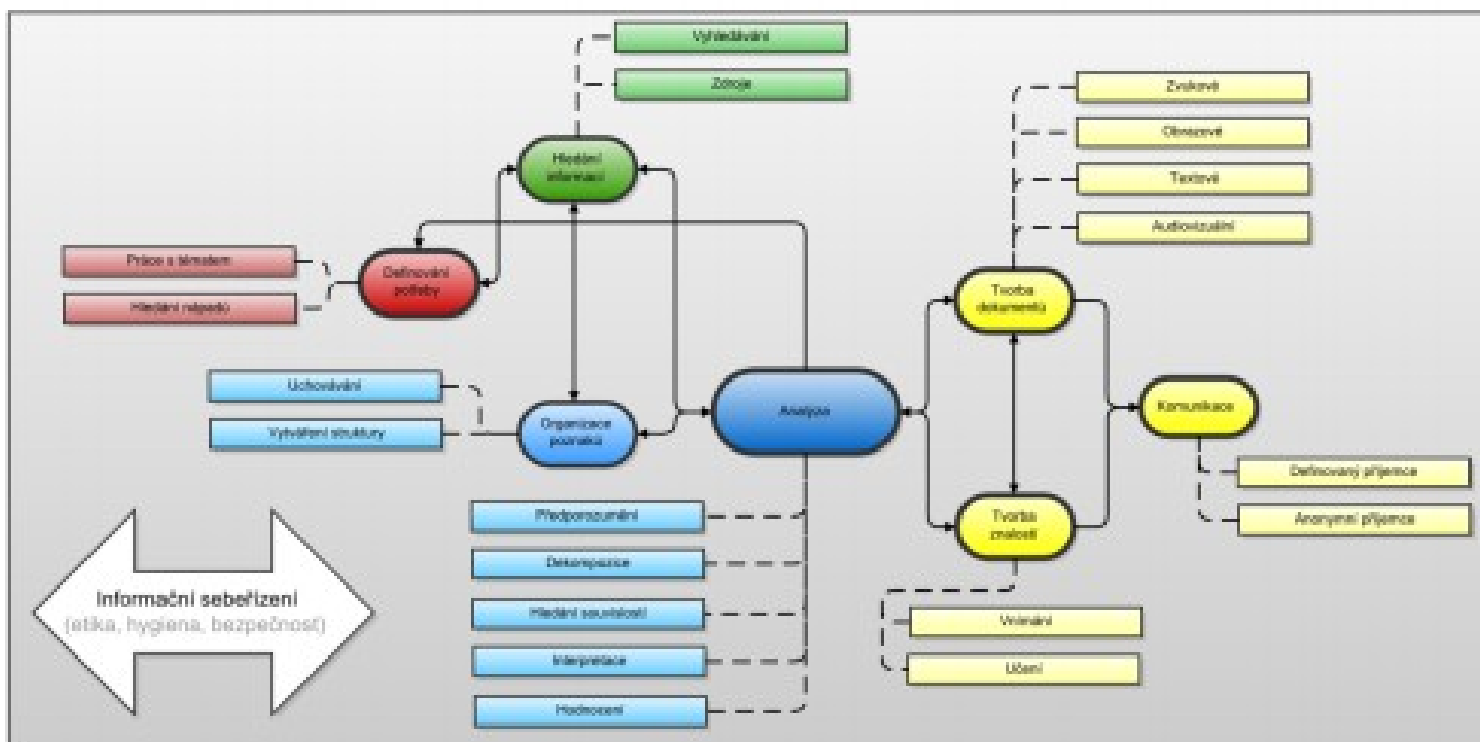
Tradice v ČR – IVIG, IVU SDRUK

- IVIG – Komise pro informační vzdělávání a informační gramotnost (IVIG) při Asociaci knihoven vysokých škol (AKVŠ) ČR
- Klíčovým bylo vytvoření Koncepce informačního vzdělávání na vysokých školách v České republice (2008)
- Standardy informačně gramotného studenta vysoké školy (2004/2007), které přijala jako doporučující dokumenty Asociace knihoven vysokých škol České republiky
- Viz např. článek M. Dombrovské
  - <http://www.phil.muni.cz/journals/index.php/proinflow/article/view/2010-2-4>
- Spolupráce VŠ s akademickými knihovnami
- Koncepční a metodické materiály, odborné příspěvky
- Např. článek *Metodika lekcí informačního vzdělávání na Masarykově univerzitě v Brně (s akcentem pedagogického konstruktivismu)*
- https://is.muni.cz/el/1421/jaro2016/VIKBA32/um/62707957/Infos_a_jak_na_IV_ve_vysokoskolskem_prostredi.pdf

Spolupráce učitelů a knihovníků na MU

Model informační gramotnosti

Michal Černý, Dagmar Chytková, Pavlína Mazáčková, Gabriela Šimková, Jan Zikouška

Pilíře Přejchodového modelu informační gramotnosti dle KISK							
	Definování potřeby	Hledání informací	Organizace informací	Analýza	Tvorba dokumentů	Tvorba znalostí	Komunikace
Typy témat lekcí informačního vzdělávání v jednotlivých pilířích Přejchodového modelu informační gramotnosti dle KISK MU	Myšlenkové mapy	Cesta tvorbou dotazníku	Myšlenkové mapy	Hodnocení a posudky kvalifikačních prací	Chcete umět psát odborný text?	Kreativní paměťové techniky	Konference- prezentační dovednosti
	Techniky kreativní práce s informacemi	Vyhledávání informací na internetu	Užitečné online nástroje	Jak hledat kvalitní zdroje a správně je citovat	Tvorba a publikace odborného článku	Využití nových technologií ve vzdělávání	Užitečné online nástroje
		Sociální sítě jako zdroj informací	Citace specifických médií	Vyhledávání informací na internetu	Využití nových technologií ve vzdělávání	Jak vést webinář	Jak vést webinář
			Vykazování výsledků vědecké práce	Hodnocení vlastního odborného textu: Myšlenkové kloubky	Jak hledat kvalitní zdroje a správně je citovat		Využití nových technologií ve vzdělávání
				Cesta tvorbou dotazníku	Webináře o češtině		
				Sociální sítě jako zdroj informací	Jak vést webinář		
					PREZI		
					Užitečné online nástroje		

Výzkumy spolupráce knihoven a škol v ČR

- Nesystematické
- Na úrovni profesních organizací knihovnictví v ČR (SKIP, SDRUK IVIG AKVŠ)
- Na úrovni akademického pracoviště Katedra informačních studií a knihovnictví (TAČR, OP VVV, také v rámci bakalářských a diplomových prací)

Aktuální průzkum v ČR

K dispozici zpracovaná a vyhodnocená data na

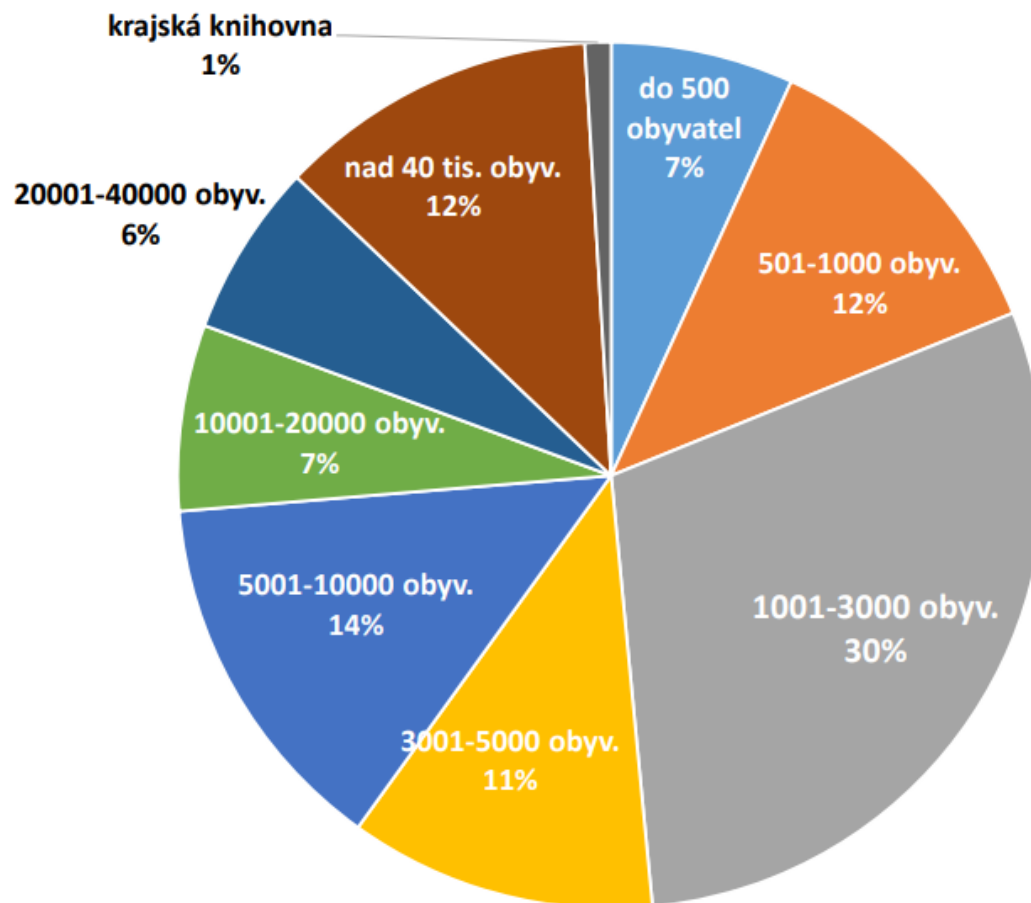
- <https://ipk.nkp.cz/docs/pardubice-2019/Pillerova.pdf>
- Zakázka pro potřeby Memoranda o spolupráci MŠMT a MK ČR
- Na tvorbě dotazníku se začalo pracovat na jaře 2019 – KI NK, Sekce VK SKIP, KISK FF MUNI
- Sběr dat se uskutečnil v období květen/červen 2019 pomocí online dotazníků
- Určen pro všechny typy knihoven
- Cíle:
  - Zmapovat současný stav spolupráce knihoven a škol
  - Zjistit překážky a příležitosti pro další rozvoj této spolupráce
  - Mít podklady pro lepší nastavení spolupráce mezi knihovnami a školami

Účast v dotazníkovém šetření

Velikost	Knihovna	Pobočka	Celkem
do 500 obyv.	53	3	56
501-1000 obyv.	97	2	99
1000 - 3000 obyv.	235	8	243
3000 - 5000 obyv.	90	4	94
5000 -10 000 obyv.	99	14	113
10 000 - 20 000 obyv.	44	13	57
20 000 - 40 000 obyv.	36	17	53
nad 40 000 obyv.	23	75	98
krajská knihovna	6	2	8
specializovaná knihovna	20	0	20
celkem	703	138	841

VEŘEJNÉ KNIHOVNY

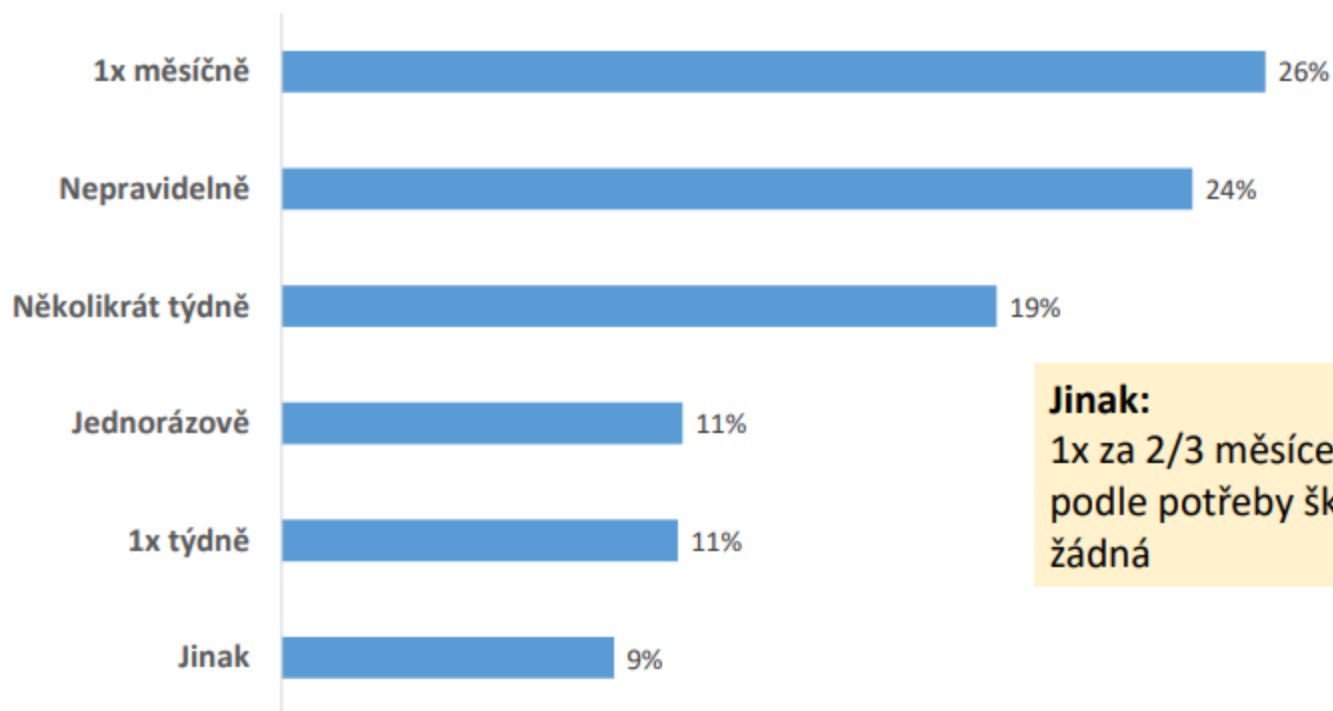

POČTY VZDĚLÁVACÍCH AKCÍ PRO ŠKOLY

knihovny	počet knihoven	počet akcí	Průměr/rok
do 500 obyvatel	32	172	5
501-1000 obyv.	91	868	10
1001 - 3000 obyv.	227	4323	19
3001 - 5000 obyv.	87	3554	41
5001 - 10 000 obyv.	98	7630	78
10 001 – 20 000 obyv.	44	7686	175
20 001 - 40 000 obyv.	36	10 926	304
nad 40 tis. obyv.	23	14 115	614
krajská knihovna	6	965	161
specializovaná knihovna	15	307	20
celkem	659	50 546	77

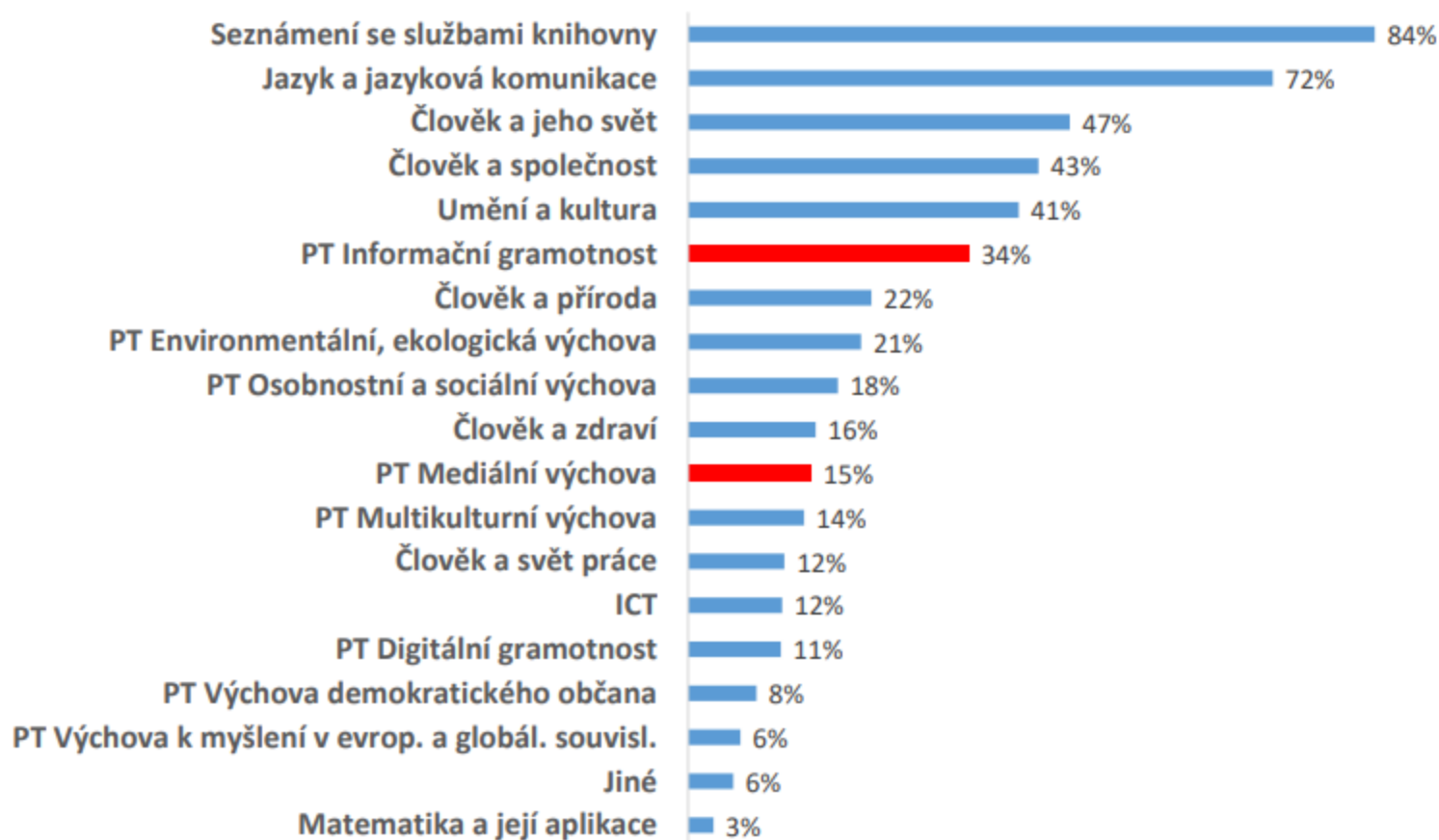
INTENZITA SPOLUPRÁCE

Jak intenzivně obvykle probíhá spolupráce knihovny a školy ve vzdělávání?

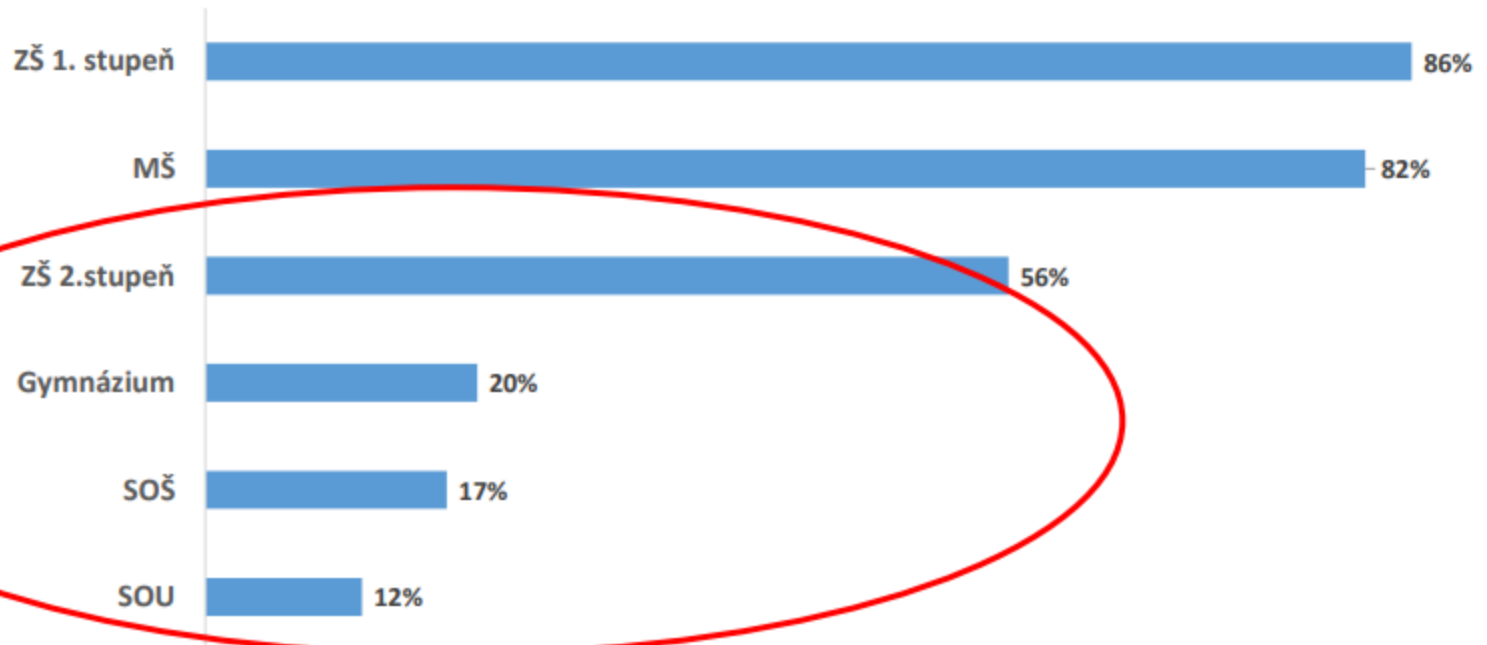

Jinak:
1x za 2/3 měsíce
podle potřeby škol
žádná

TÉMATATA VZDĚLÁVACÍCH AKCÍ PRO ŠKOLY

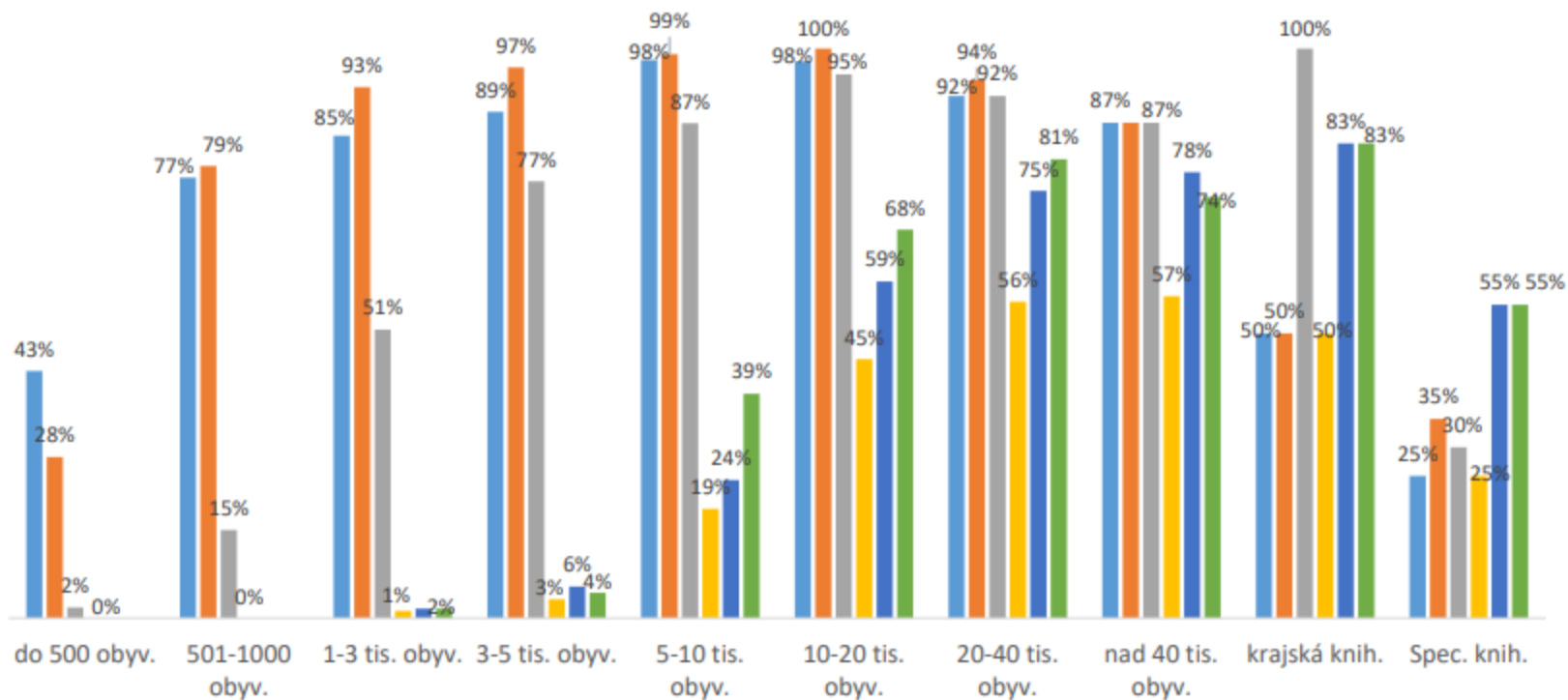

TYPY ŠKOL, KTERÉ KNIHOVNY NEJČASTĚJI VZDĚLÁVAJÍ

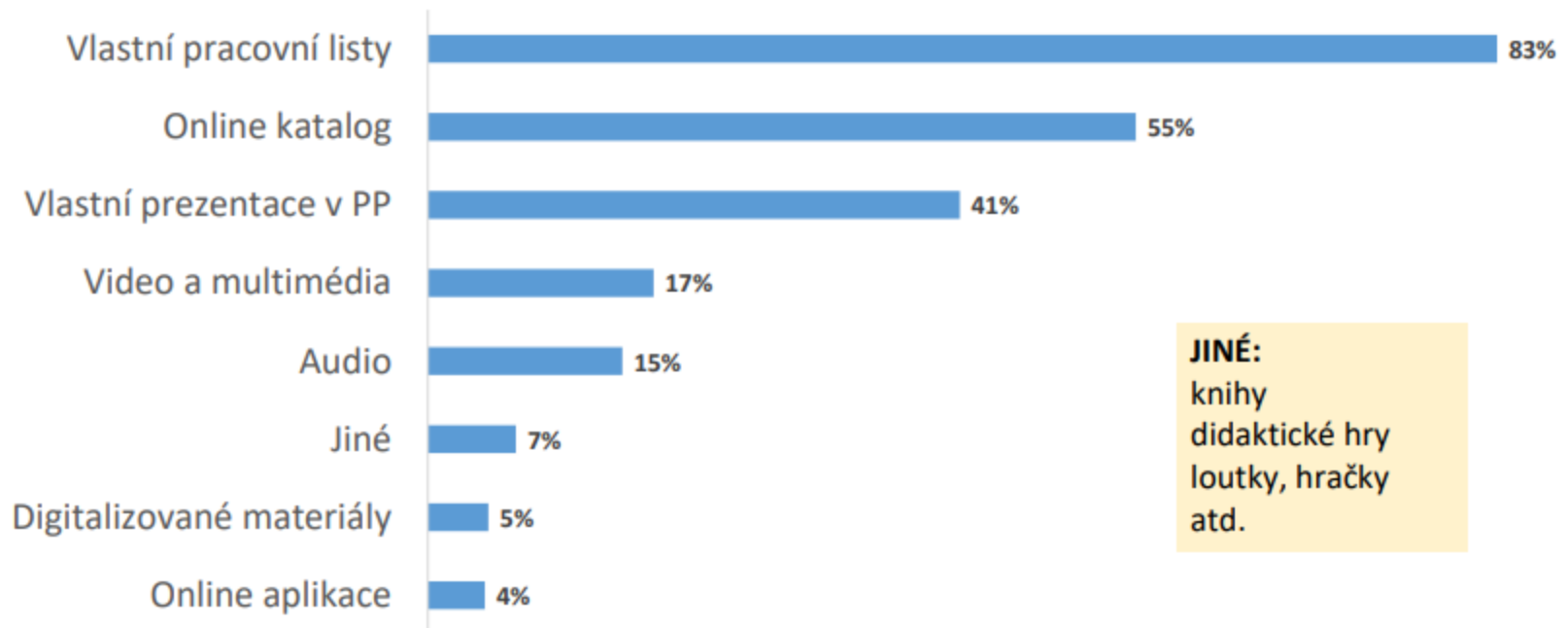
% knihoven podle velikosti spolupracující se školami

■ MŠ ■ ZŠ 1. stupeň ■ ZŠ 2.stupeň ■ SOU ■ SOŠ ■ Gymnázium

DIDAKTICKÉ POMŮCKY KNIHOVEN PŘI VZDĚLÁVÁNÍ

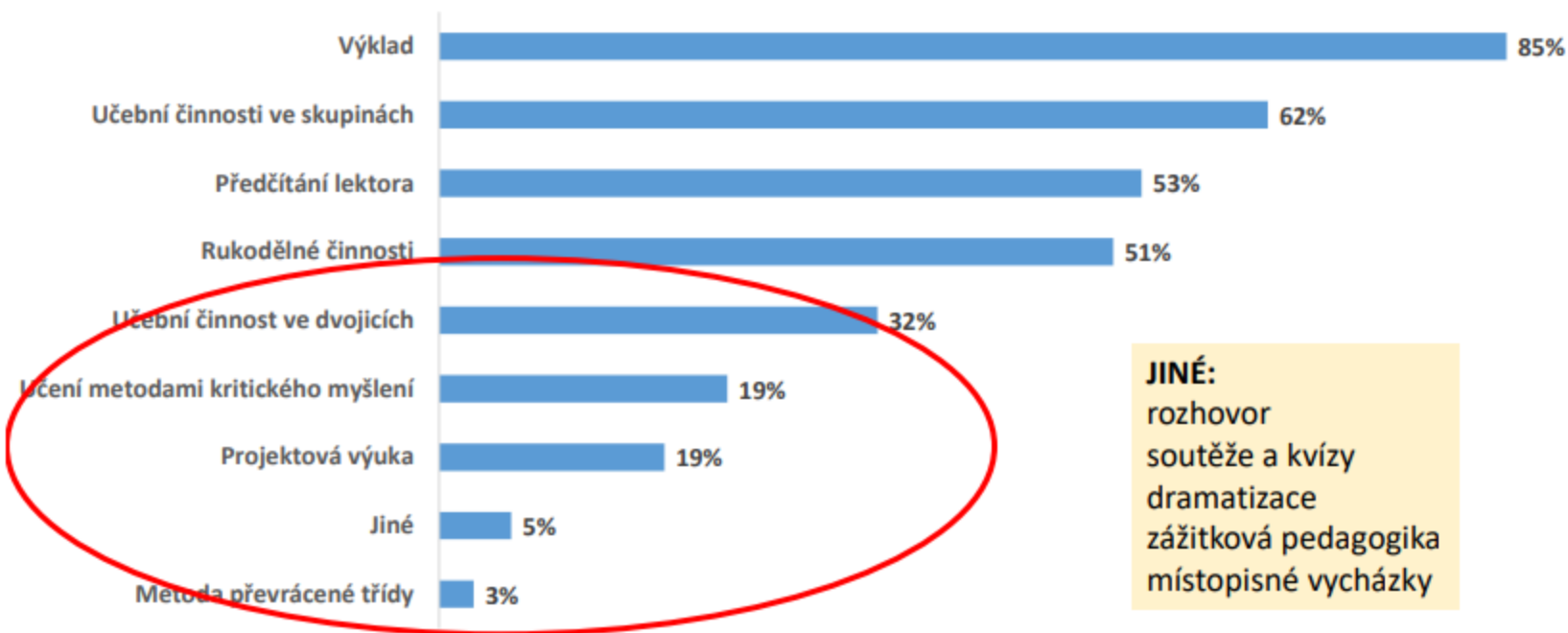
Které didaktické prostředky pro spolupráci ve vzdělávání se školami knihovna využívá?

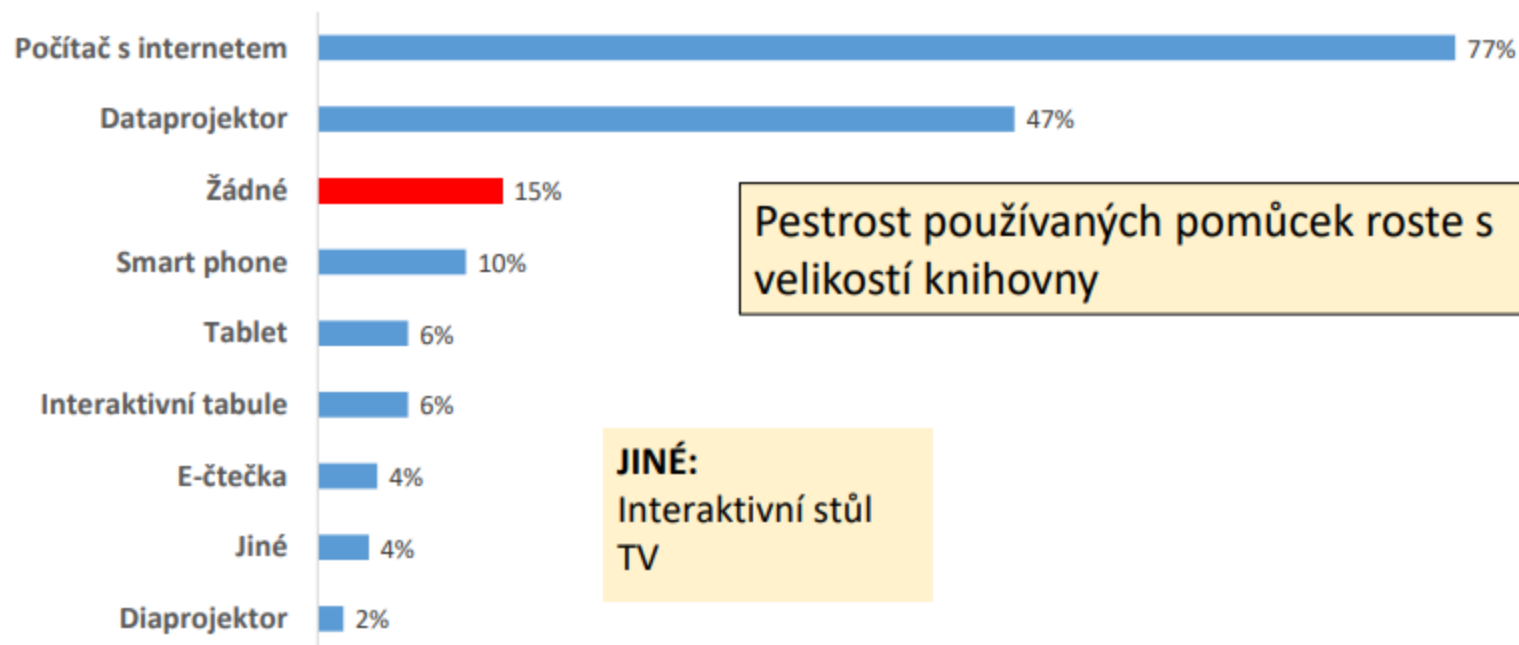
FORMY VÝUKY POUŽÍVANÉ V KNIHOVNÁCH

Které výukové přístupy, formy a metody vaše knihovna ve vzdělávacích aktivitách se školami používá?

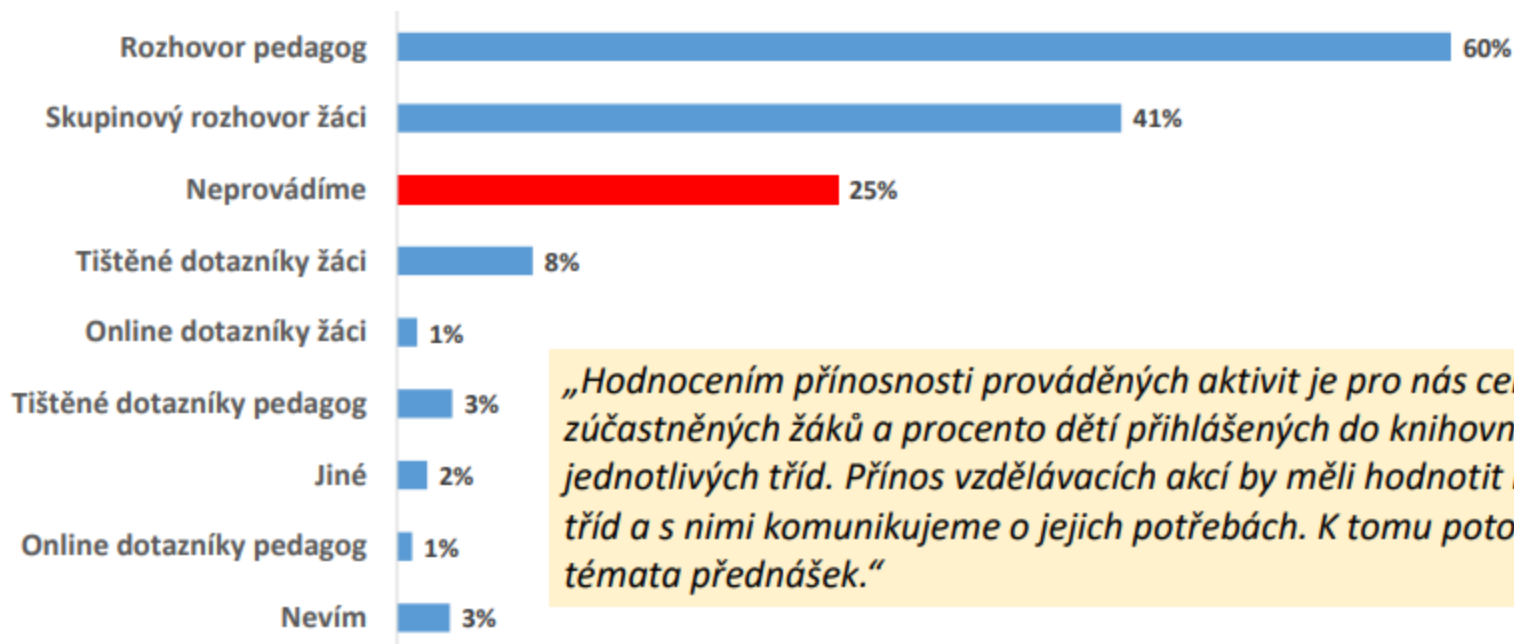
INFORMAČNÍ TECHNOLOGIE POUŽÍVANÉ PŘI VÝUCE V KNIHOVNÁCH

Které informační technologie (IT) používá při realizaci výuky knihovník?

Formy vyhodnocování vzdělávacích akcí pro školy

Jakou formou vyhodnocuje vaše knihovna průběh a efektivitu vzdělávacích aktivit se školou (školami)?

„Hodnocením přínosnosti prováděných aktivit je pro nás celkový počet zúčastněných žáků a procento dětí přihlášených do knihovny z jednotlivých tříd. Přínos vzdělávacích akcí by měli hodnotit hlavně učitelé tříd a s nimi komunikujeme o jejich potřebách. K tomu potom směřujeme témata přednášek.“

Jak souhlasíte s následujícími tvrzeními?

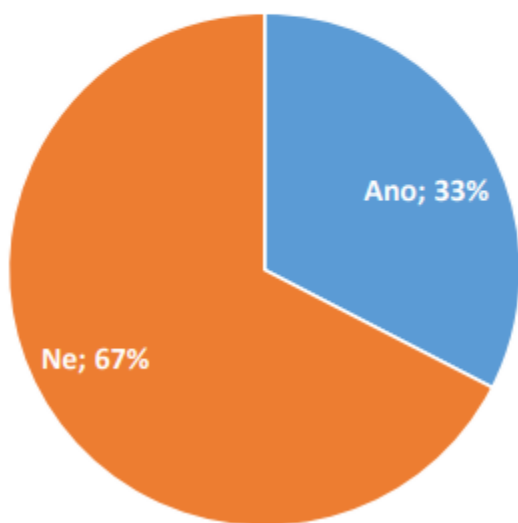
(odpovědi Ano a Spíše ano)

- „Pobočka má jednu místnost, ve které je dětská půjčovna, před každou besedou je nutné prostor přestavět, aby se třída do knihovny vešla. Prostor je pro tolik dětí malý, jsou problematické aktivity v prostoru. Nemáme venkovní prostory, kde by mohly programy probíhat.“
- „V knihovně nemáme žádný oddělený prostor pro konání akcí.“
- „Kancelářská technika i nábytek zastarávají, potřebujeme nové počítače a chybí dataprojektor.“

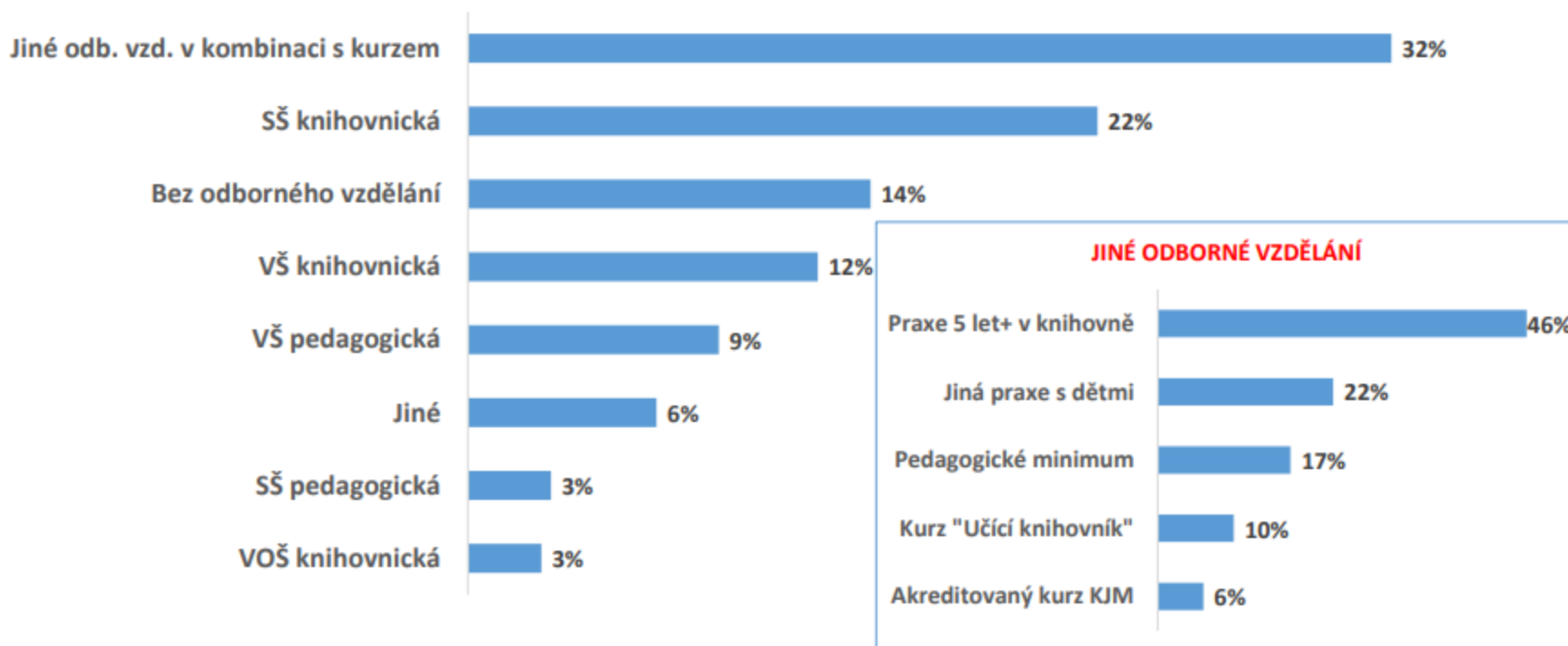
Využívání prostor školy pro vzdělávací akce

Využíváte také prostory školy pro společné akce?

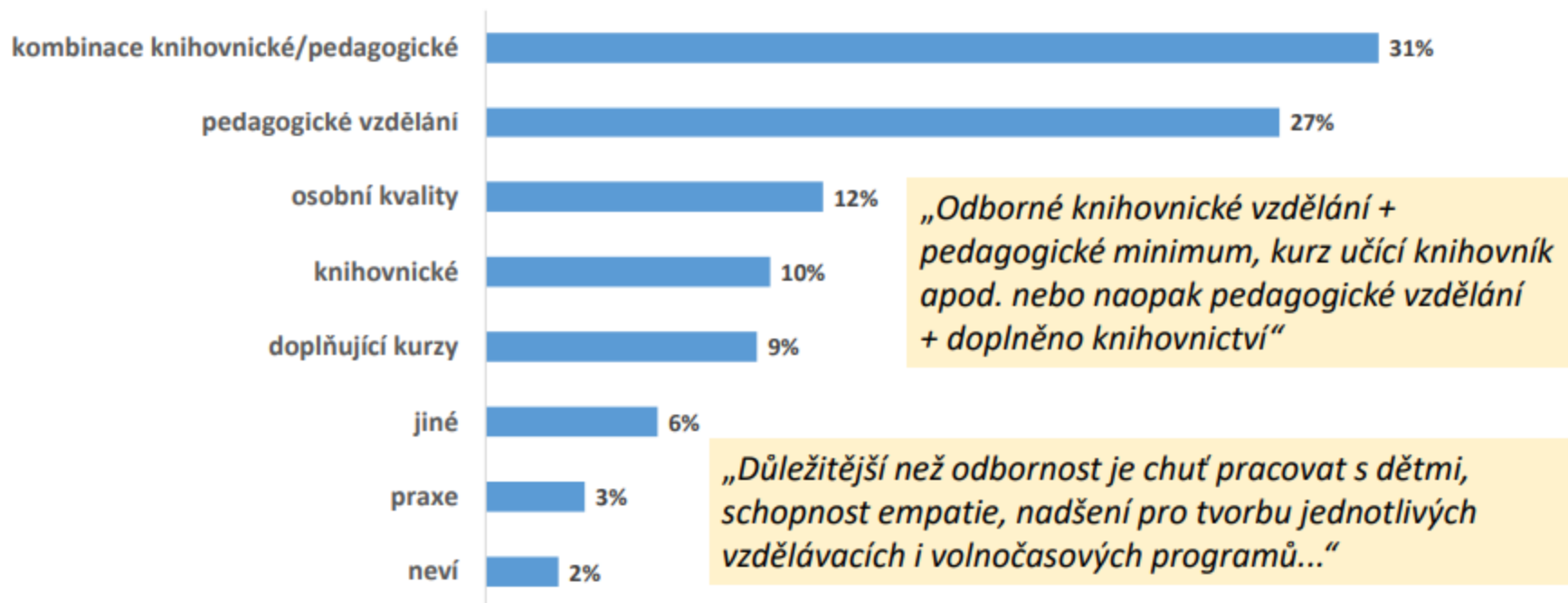
- *Některé školy se k tomuto typu přiklánějí z časových a bezpečnostních důvodů - nemusí s dětmi přecházet nebo přejíždět ze školy do jiných prostor.“*
- *„Je fajn, když knihovnice vyjde i z knihovny ven za školáky (cca 2x ročně)“*
- *„Velmi málo. Není to pro nás výhodné. Potřebujeme děti přitáhnout do knihovny a ne suplovat práci učitelů. Na požádání ale spolupracujeme. Např. besedy se spisovateli, besedy o tvůrčím psaní, Noc s Andersenem pro kterou nemáme dostatečné zázemí.“*
- *„Děti mají být v prostorách knihovny - propagace knihovny.“*

ODBORNOST PRACOVNÍKŮ REALIZUJÍCÍ VZDĚLÁVACÍ AKCE PRO ŠKOLY

IDEÁLNÍ ODOBRNOST ZAMĚSTNANCŮ

Jakou odbornost byste u zaměstnanců knihovny pro realizaci vzdělávacích aktivit se školami považovali za ideální?

Překážky ve spolupráci na straně knihovny

Ze strany knihovny - 213 odpov.	
Personální kapacity	63 %
Prostor	56 %
Jiné	12 %
Kompetence, kvalifikace	10 %
Vybavení	8 %
Motivace	5 %

- *„Nedostatek času k přípravám z důvodů provozu knihovny.“*
- *„Jedna pracovnice na všechno.“*
- *„Neochota zaměstnanců dělat nové věci“*
- *„Knihovníci se necítí být kompetentní pro přípravu a realizaci lekcí.“*
- *„Chybí finanční motivace pro zaměstnance, kteří akce pořádají.“*
- *„Nedostatečné vybavení a prostředky na nákup nebo tvorbu pomůcek“*

Překážky ve spolupráci na straně školy

Ze strany školy - 251 odpov.	
Časové možnosti, přesycenost akcemi	45%
Nezájem o spolupráci	35%
Jiné	14%
Napracovávání, vedení školy, neobsaženo ve studijním plánu	13%
Špatná komunikace se školou, nereaguje na nabídky	8%
Vzdálenost od knihovny	8%
Knihovna není vnímána jako rovnocenný partner	6%
Vlastní knihovna	3%
Přetíženost učitelů	2%

- *„Pedagogové musí čas strávený v knihovně (nepedagogická činnost) nahrazovat, chybí podpora vedení škol.“*
- *„Vedení škol nechápou knihovny jako možnost komplexnějšího vzdělávání dětí.“*
- *„Knihovny nejsou brány jako důležitý partner pro vzdělávání, učitelé neznají jejich možnosti a zkušenosti.“*
- *„Příliš mnoho dalších nabídek od různých organizací, tedy časová vytíženost.“*
- *„Obtížná dostupnost u vzdálených škol.“*

Názor
knihovníků

Příležitosti ke spolupráci na straně knihoven

Ze strany knihovny - 145 odpov.	
Zlepšení nabídky	43 %
Jiné	26 %
Zlepšení spolupráce se školami	25 %
Zlepšení prostor a vybavení	23 %
Zlepšení personálního zajištění	8 %
Čtenářské kluby, dílny	7 %
Kvalitnější knihovní fond	4 %
Vzdělávání knihovníků	1 %

- „Pořádat workshopy pro pedagogy spádových škol, seznamovat je s knižními novinkami, doporučovat četbu pro různé věkové kategorie, propagovat činnost a služby knihovny.“
- „Větší propojení se školskými vzdělávacími programy.“
- „Mediální gramotnost poskytovaná žákům i pracovníkům škol.“
- „Nabídnout odborníka na konkrétní témata z řad knihovníků. (např. média).“
- „Vyhledávání dalších možností podpory čtenářské gramotnosti přes VC a MAS a MAP, které mají v rámci projektu finance.“
- „Nabídnout ucelený systém programů (např. pro MS).“

Příležitosti ke spolupráci na straně škol

Názor
knihovníků

Ze strany školy - 93 odpov.	
Zájem školy a učitelů o spolupráci a využívání knihovny	52%
Projekty a témata spojená s využitím knihovny	27%
Spolupráce, sdílení zkušeností, metodiky s knihovnicí	26%
Jiné	18%
Více času, zájem o aktivity v knihovně	10%

- „Zadávání projektů v nichž je potřeba aktivně hledat a zpracovávat informace.“
- „Větší časové možnosti pro dlouhodobé projekty.“
- „Využívání prostor knihovny pro vyučování.“
- „Propojení učiva s vyhledáváním informací v knihách.“
- „Vhodné doplnění běžné školské výuky praktickou prací s informačními zdroji v knihovně.“

Příležitosti ke spolupráci na straně legislativy

Ze strany legislativy - 25 odpov.		
Zařazení knihoven do RVP	52%	<i>„Úprava RVP – začlenění knihoven jako nezbytné součásti vzdělávacího procesu.“</i>
Legislativní ukotvení knihoven jako vzdělávacích institucích	28%	<i>„Knihovna by měla být nedílnou součástí celoživotního vzdělávání.“</i>
Jiné	24%	

Nejúspěšnější akce – celkem 592 odpovědí

Knihovnické lekce, besedy, IVU	34%
Knížka pro prvňáčka - pasování na čtenáře	25%
Podpora čtenářství, projekty atd. (čtenářské kluby, čtenářské soutěže)	10%
Noc s Andersenem	5%
Interaktivní, zážitkové, tvůrčí dílny, dramatizace, autorský pořad	4%
Podpora učení, projekty, citace	2%
Regionální historie, osobnosti	2%

- **Ostatní:** vánoční tradice, vycházky, soutěže, hudební pořady, bezpečnost na internetu, mediální gramotnost, ekologie, komiks, poezie, dějiny knihy, cesta knihy od nakladatele, metody kritického myšlení, projektová výuka...

Průzkum Spolupráce knihoven a škol

Na co se soustředit

1. Zlepšit, rozšířit, zkvalitnit nabídku akcí pro školy
  - Rozšířit aktivity na různé typy škol – ZŠ 2. stupeň, gymnasia, SOŠ, SOU – **příležitost pro větší a velká města**
  - Témata akcí více propojit s RVP
  - Podporovat nové formy výuky – učení ve dvojicích, kritické myšlení, metoda převrácené třídy
  - Provádět hodnocení, zjišťovat zpětnou vazbu, evaluovat akce pro školy
2. Lépe a systematicky komunikovat se školami – vazba na RVP
3. Spolupráce knihoven, sdílení zkušeností, příklady dobré praxe
4. Zlepšit prostorové a technické vybavení knihovny
5. Zlepšit personální zajištění – počet pracovníků, vhodná kombinace vzdělání, motivace

Příklad dobré praxe spolupráce knihoven a škol v ČR

<https://www.conebylovucebnici.cz/>

CO NEBYLO V UČEBNICI

ÚVODNÍ STRANA

O PROJEKTU

ZAPOJENÉ SUBJEKTY

VZDĚLÁVACÍ PROGRAMY

KE STAŽENÍ

KONTAKT

ADMIN

Spolupráce knihoven a škol ve vzdělávání žáků 21. století

CO NEBYLO V UČEBNICI

<https://www.conebylovucebnici.cz/>

Co nebylo v učebnici

Podpora MŠMT

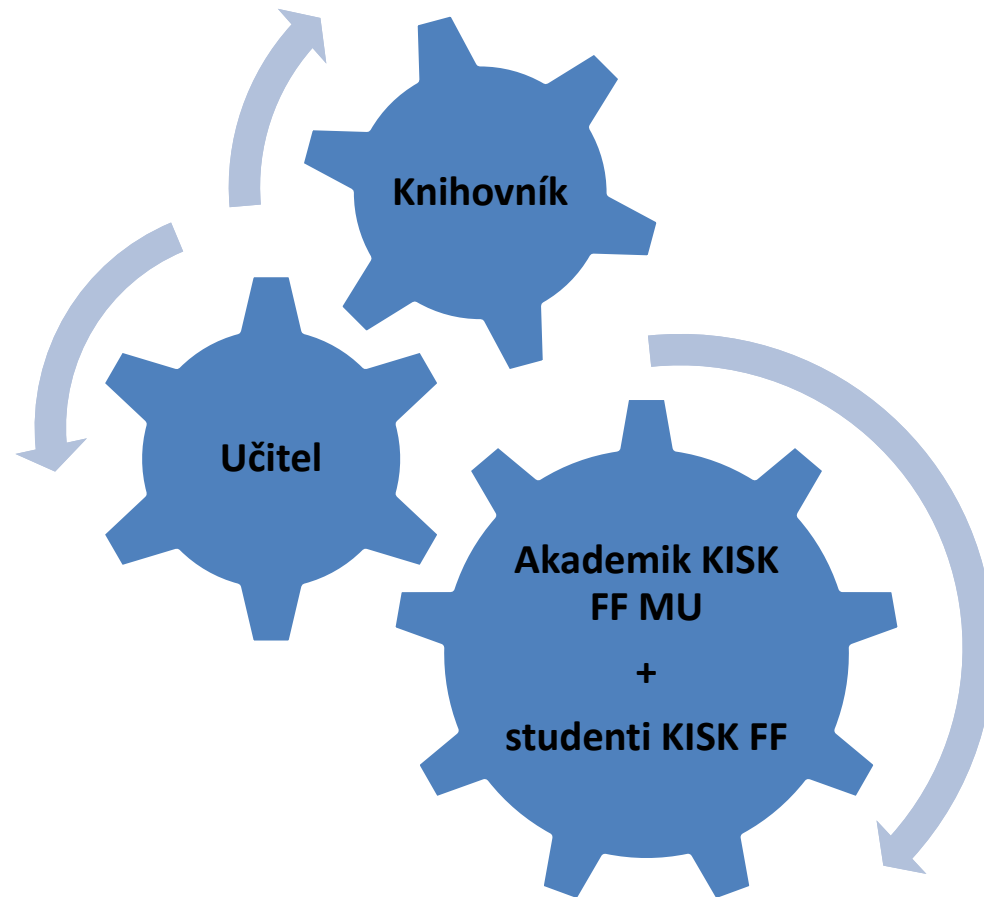
2018-2020

- SKIP + CRA UZS ČR
- **Cca 20 veřejných knihoven + 20 škol** (různé kraje ČR, různé typy škol)

Cíl:

- rozvoj deklarované a perspektivní spolupráce na úrovni společenství praxe, především v žité realitě knihovník – učitel
- sdílení dobré praxe
- společná podpora potřeby informačního vzdělávání reflektujícího práci s informacemi a technologiemi
- snaha prosadit oblasti IG do kurikulárních dokumentů a šablon

Fungování *společenství praxe* v projektu

Učící knihovníci

Učitelé

Metodikové

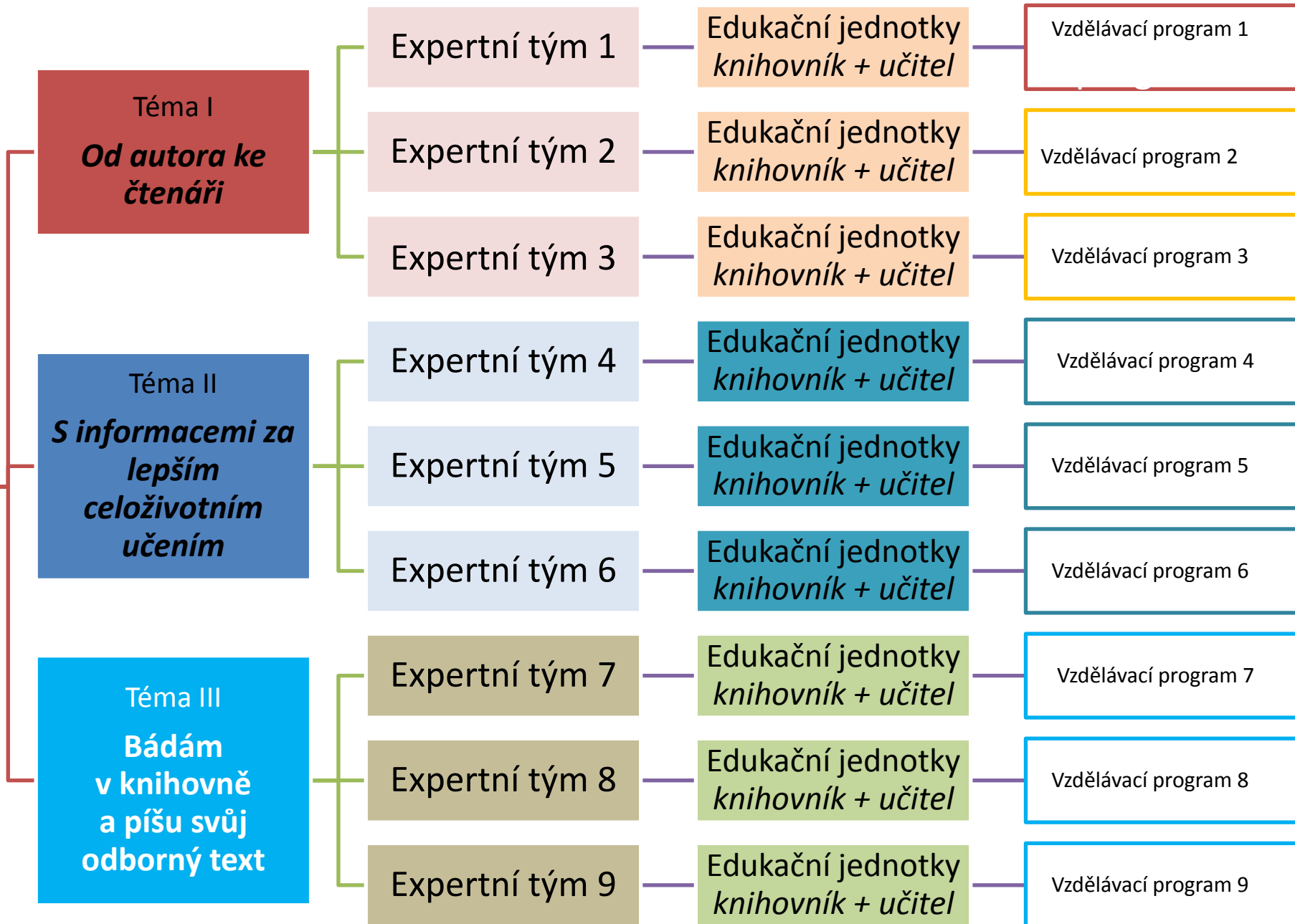
Koordinátoři

Odborný garant vzdělávacích programů

Projektové zázemí

Žáci ZŠ a SŠ

Co nebylo v učebnici

20 knihoven + **20** škol napříč celou ČR

3 tematické **MODULY**

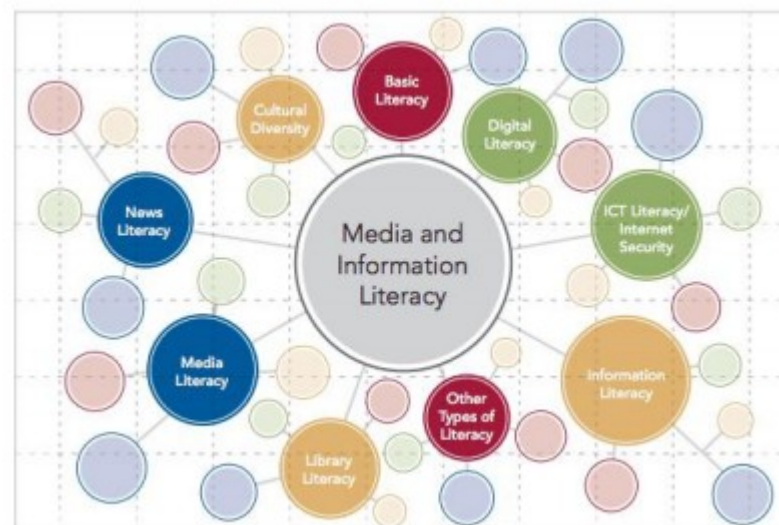
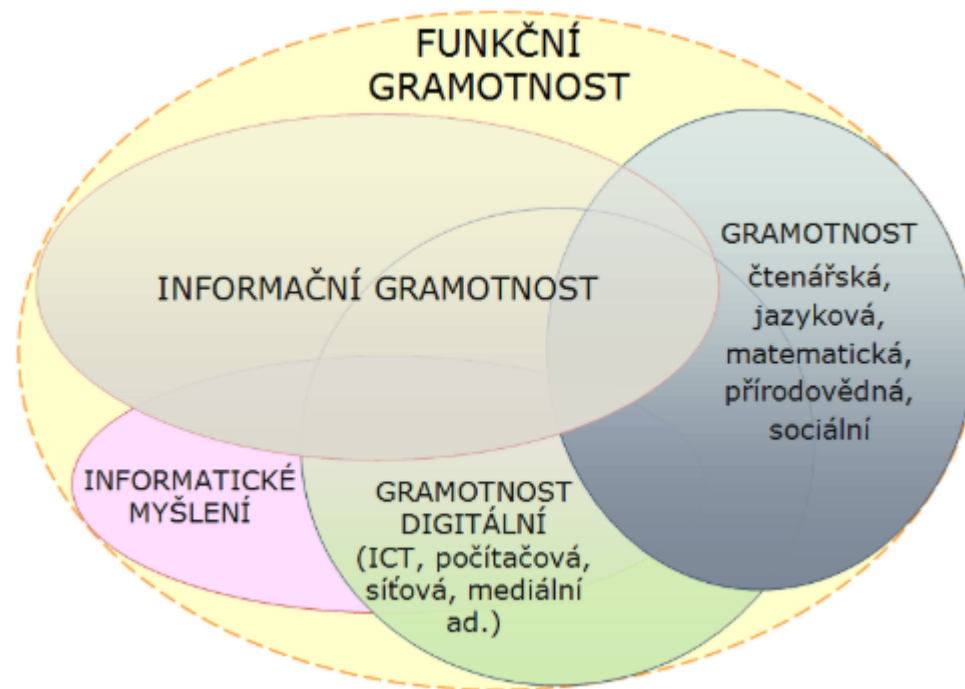
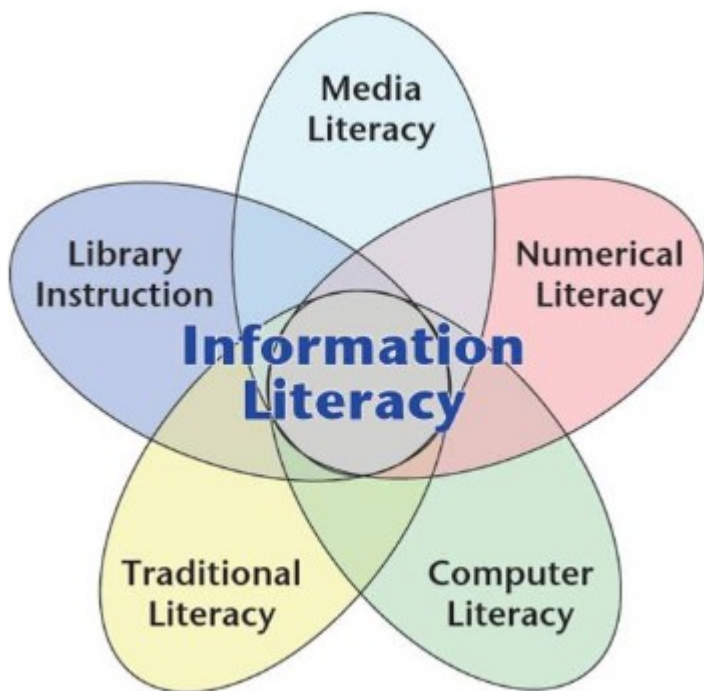
- 1) *Na cestě od **autora** ke **čtenáři** v **knihovně***
- 2) *S **informacemi** k lepšímu **celoživotnímu učení***
- 3) ***Bádám** v knihovně a **píšu** svůj **odborný text***

9 vzdělávacích **PROGRAMŮ**

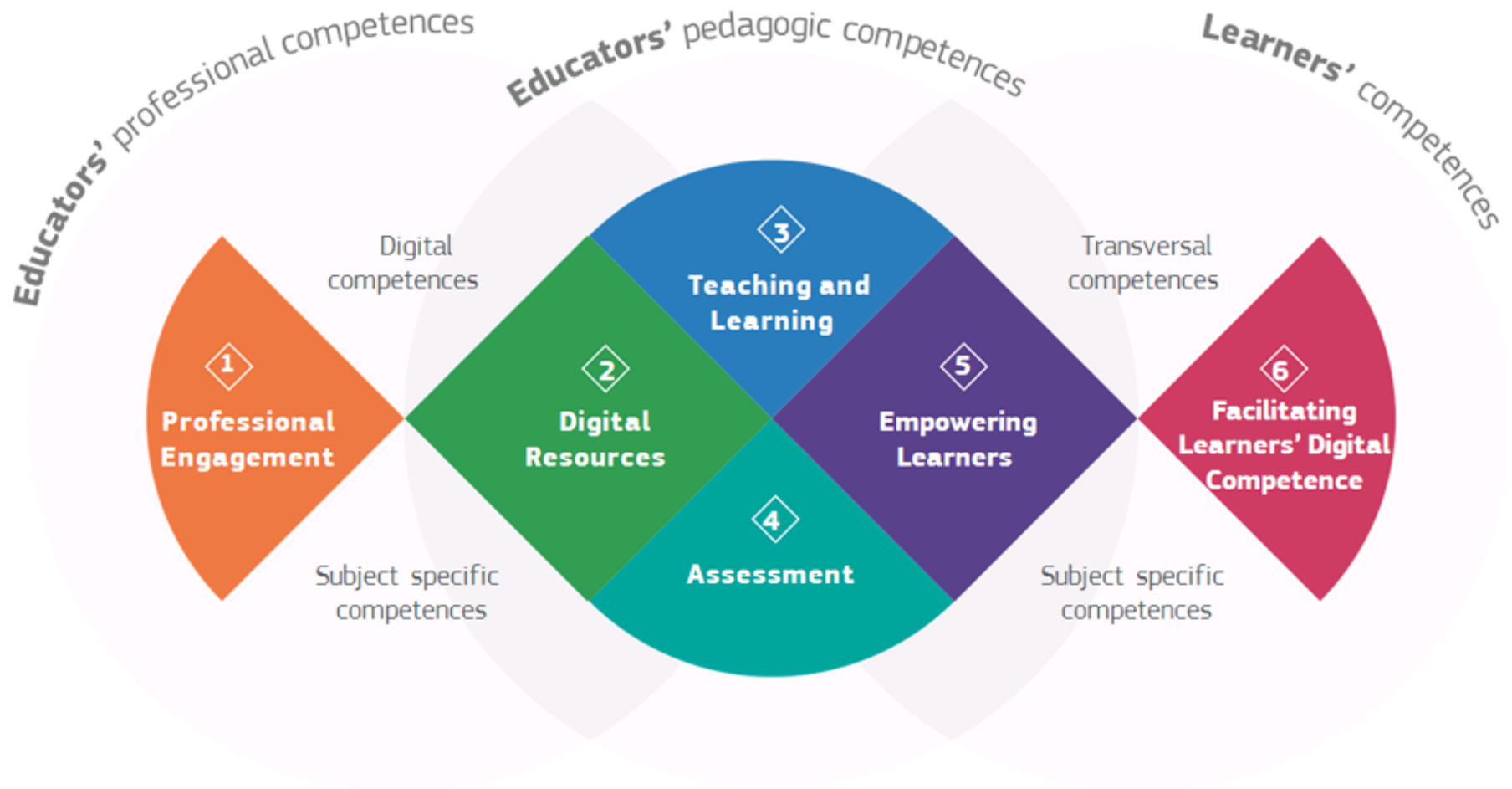
každý v rozsahu 16 vyučovacích hodin

 vzniká **144 LEKCÍ** 😊

Rozvíjení informační gramotnosti

Digital Competence Framework for Educators (DigCompEdu)

Moderní didaktika v edukační praxi knihovny (a spolupracující školy)

aneb

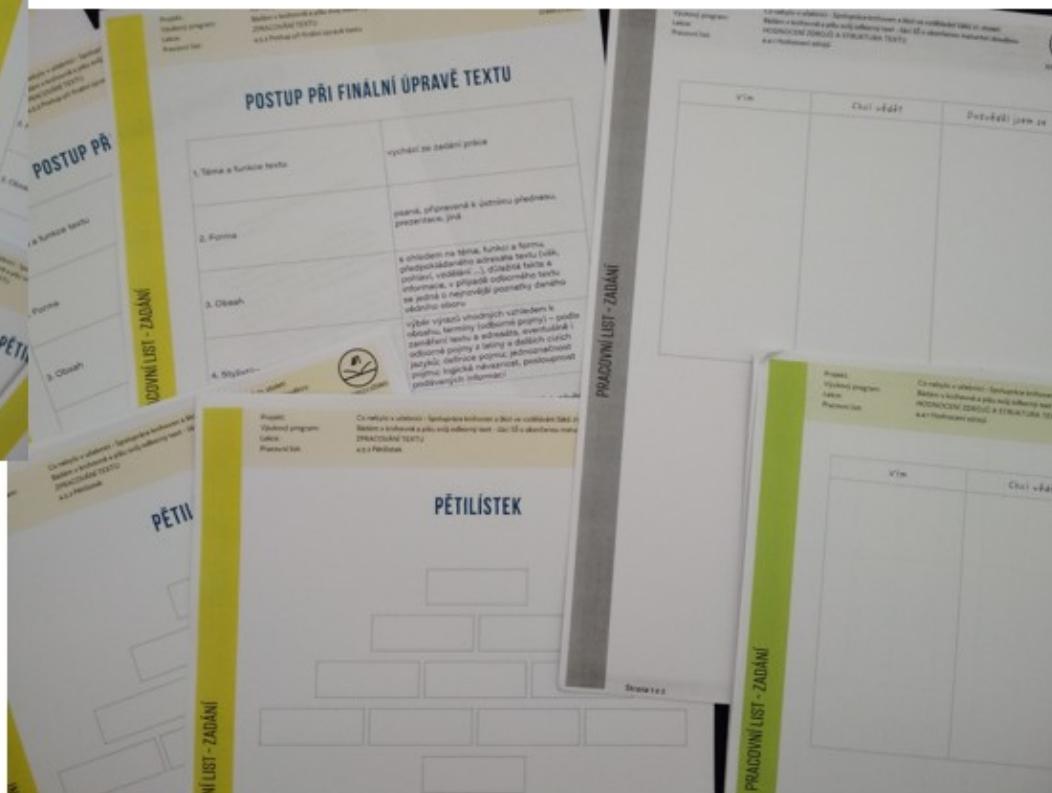
a) Potřeby učícího knihovníka jako vzdělavatele

b) Nároky či požadavky učitele

c) Vzdělávací potřeby žáků

c) NUTNOST evaluace a reflexe výuky od všech jejích aktérů

Výstupy projektu *Co nebylo v učebnici*

UKÁZKY PRACOVNÍCH LISTŮ

KOMIKS SPRÁVNĚ PREZENTACE

Jmenuji se Jozka Nová a dnes jsem si pro vás připravil prezentaci na téma Puberta. Nejdříve se chci zeptat vás, co o tomto pojmu víte vy? Pote mě budete mluvit jen já.

PUBERTA

Stručně

První blok prezentace včetně představení tématu 7 x 4 vly

Puberta je věk i, pozitivní. Například získáme nové přátele, učíme si své priority a vlastní směr a cestu. Když foto se začne smykat, objevíte své talenty a můžete si povinnou změnu vlastnosti.

CHEMICKÝ ÚROVEŇ

Začít prezentace včetně první klíčových bodů 7 x 4 vly

Takže chce ta máma prezentaci o pubertě, sličná, všim se co go, je to voprav, máme pupuley a bílý vlasy. V tomto období jsou rodiče hrůzný tyranů a bíč vši neba.

PUBERTA

Průběh společné práce - žák se vypracoval 7 x 4 vly

V kolika letech začíná puberta?

Jak, správně mají rodiče začít s dospíváním?

To je zcela individuální. Například mě začala puberta ve 12 letech...

Stručně

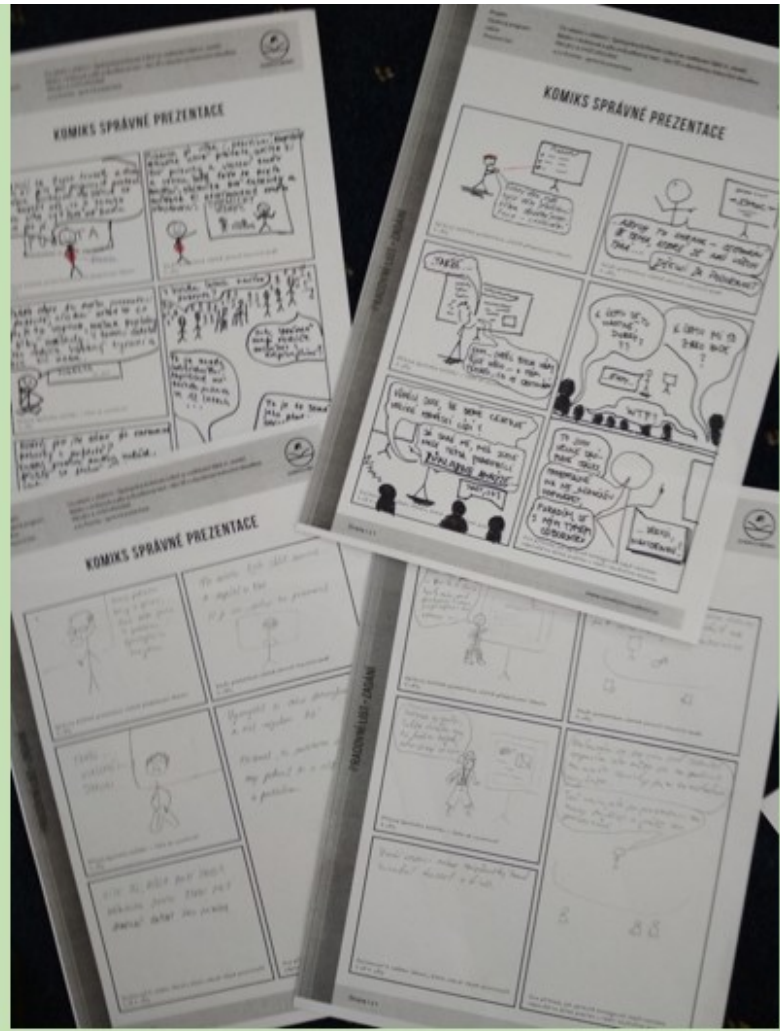
Věděte, jak se alve je označuje poluzřít v pubertě? Každý prožívá změny nálady, ptá se se jakou o období vidoru.

ZAJÍMAVOST O PUBERTĚ

Zajímavost o vašem tématu, která včetně témat postihává 7 x 4 vly

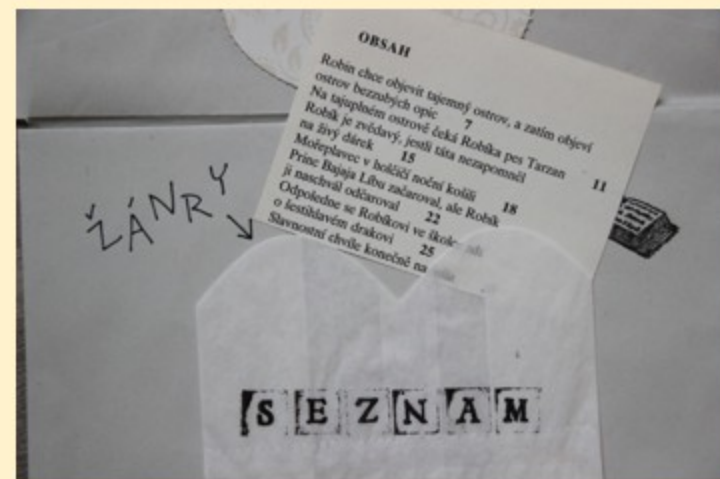
To je to same jako předloží: otevírá, začte, ve dvanácti jedním směr, je to je velmi problematické.

Dva příklady jak správně prezentovat, když neznáme odpověď na dotaz publiku a rádi škrábáme hlavu.

ROZVÍJENÍ INFORMAČNÍ GRAMOTNOSTI

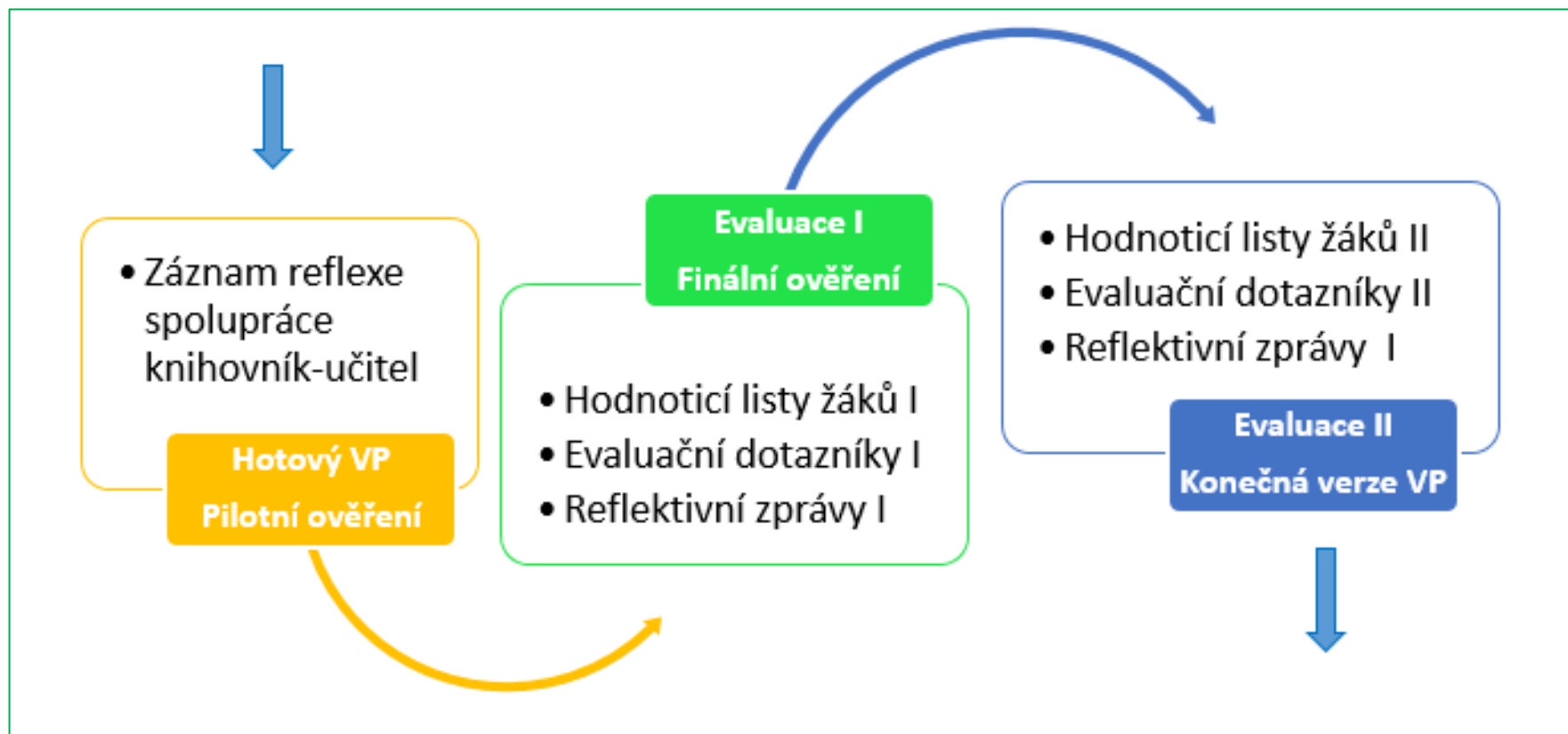

EVALUACE V INFORMAČNÍM VZDĚLÁVÁNÍ

- Nepříliš řešená (viz průzkum)
- **Potřebný (sebe)reflektivní přístup lektora**
  - P. Mazáčová, Pedagogické kompetence učícího knihovníka se zaměřením na dimenzi sebereflexe. *ITlib. Informačné technológie a knižnice*, Centrum vedecko-technických informácií SR, 2018, roč. 22, č. 2, s. 12-17. ISSN 1335-793X.
  - Diplomová práce: E. Hermanová (2019). Formy a nástroje evaluácie informačného vzdelávania užívateľov: prax vybraných mestských knižníc z Českej republiky a Slovinska. KISK. Vedoucí P. Mazáčová
- dílčí publikace, nástroje (např. 100 metod - <https://100metod.cz/>)

PRŮBĚH EVALUACE VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU

na příkladu projektu *Co nebylo v učebnici*

RŮZNÉ TYPY EVALUACE

HODNOTÍCÍ LIST ŽÁKŮ

Téma lekce: _____ VP č.: _____
 Místo konání: _____ Datum: _____

Odhodnot' lekcí vybarvením vždy jednoho smajlíka ke každé otázce.

Jak mě lekce bavila	😊	😐	☹️
Jak mi vyhovoval způsob výuky	😊	😐	☹️
Jak hodnotím práci lektora	😊	😐	☹️
Z lekce si odnáším nové informace	😊	😐	☹️

Nejvíce se mi líbilo (stručně):
 |
 Nejméně mě bavilo (stručně):

DOTAZNÍK ZPĚTNÉ VAZBY PRO ŽÁKY

Téma lekce: _____ VP č.: _____
 Místo konání: _____ Datum: _____

Odhodnot' dnešní lekci vybarvením vždy jednoho smajlíka ke každé otázce.

Jak mě lekce bavila	😊	😐	☹️
Jak mi vyhovoval způsob výuky	😊	😐	☹️
Jak hodnotím chování a komunikaci lektora	😊	😐	☹️
Z lekce si odnáším nové informace	😊	😐	☹️

Nejvíce se mi líbilo (stručně):
 |
 Nejméně mě bavilo (stručně):

DOTAZNÍK ZPĚTNÉ VAZBY PRO ŽÁKY

Téma lekce: _____ VP č.: _____
 Místo konání: _____ Datum: _____

Odhodnot' dnešní lekci zakroužkováním jednoho čísla na škále 1 – 5 (1 nejlepší hodnocení, 5 nejhorší hodnocení)

Jak mě lekce bavila	1	2	3	4	5
Jak mi vyhovoval způsob výuky	1	2	3	4	5
Jak hodnotím chování a komunikaci lektora	1	2	3	4	5
Z lekce si odnáším nové informace	1	2	3	4	5

Nejvíce se mi líbilo (stručně):
 |
 Nejméně mě bavilo (stručně):

DOTAZNÍK ZPĚTNÉ VAZBY PRO NEOVĚŘOVATELE

Téma lekce: _____ VP č.: _____
 Místo konání: _____ Datum: _____

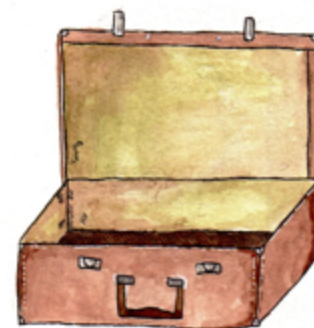
V odpovědích prosím hodnotíte na škále 1 – 5 (1 nejlepší možná míra, 5 nejhorší možná míra)

- Jak hodnotíte odborné zpracování tématu lekce? _____
- Do jaké míry formát lekce odpovídá žákům daného ročníku? _____
- Jak hodnotíte přístup lektora k žákům? _____
- Jak hodnotíte srozumitelnost výkladu a komunikaci lektora? _____
- Do jaké míry považujete obsah lekce za přínosný pro žáky? _____
- Jak hodnotíte organizační a materiální zajištění lekce? _____
- Jak Vás osobně inspiroval obsah lekce k využití ve Vaší výuce? _____
- Jak celkově hodnotíte realizovanou lekci? _____

Otázky se slovní odpovědí:

- Co považujete v lekci za nejvíce zdařilé?
- Co považujete za slabinu lekce?

Vaše případné další poznámky k lekci (Co vám chybělo, přebývalo, co byste pochválili, zlepšili?):

ROZVOJ REFLEXE ŽÁKŮ v lekcích

EVALUAČNÍ NÁSTROJE PRO EDUKAČNÍ AKTIVITY

Ohodnoť dnešní lekci **vybarvením vždy jednoho smajlíka** ke každé otázce.

Jak mě lekce bavila

Jak mi vyhovoval způsob výuky

Jak hodnotím chování a komunikaci lektora

Z lekce si odnáším nové informace

Nejvíce se mi líbilo (stručně): *všechno*

Nejmíň mě bavilo (stručně): *nic*

HODNOTICÍ LIST ŽÁKŮ

Téma lekce: *Lesní krajevodství* VP č.:
Místo konání: *Veselín* Datum: *6. 3. 2019*

Ohodnoť lekci vybarvením vždy jednoho smajlíka ke každé otázce.

Jak mě lekce bavila

Jak mi vyhovoval způsob výuky

Jak hodnotím práci lektora

Z lekce si odnáším nové informace

Nejvíce se mi líbilo (stručně): *JAK JSEM HLEDAL INFORMACE*

Nejmíň mě bavilo (stručně): *VYPLŇOVAT TEN LYST*

EVALUAČNÍ NÁSTROJE PRO EDUKAČNÍ AKTIVITY

DOTAZNÍK ZPĚTNÉ VAZBY PRO NEOVĚŘOVATELE

Téma lekce: LESNÍ KRAJLOVSTVÍ VP č.: 4.1
Místo konání: KAPLOVNA JANA DRDY Datum: 7.3.19

V odpovědích prosím hodnotíte na škále 1 – 5 (1=nejvyšší možná míra, 5=nejnižší možná míra)

1. Jak hodnotíte odborné zpracování tématu lekce? 1
2. Do jaké míry formát lekce odpovídá Žákům daného ročníku? 1
3. Jak hodnotíte přístup lektora k Žákům? 1
4. Jak hodnotíte srozumitelnost výkladu a komunikaci lektora? 1
5. Do jaké míry považujete obsah lekce za přínosný pro Žáky? 1
6. Jak hodnotíte organizační a materiální zajištění lekce? 1
7. Jak Vás osobně inspiroval obsah lekce k využití ve Vaší výuce? 1
8. Jak celkově hodnotíte realizovanou lekci? 1

Otázky se slovní odpovědí:

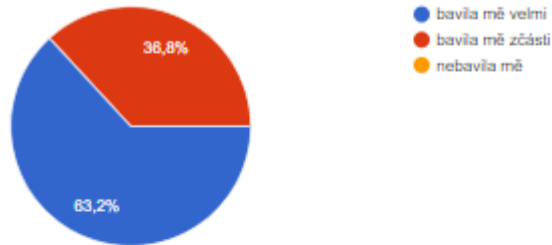
9. Co považujete v lekci za nejvíce zdařilé?
VŠECHNO, → MYSLENKOVÉ MAPY, SPOLUPRÁCE VE SKUPINÁCH, PREZENTACE
10. Co považujete za slabinu lekce?
—

Vaše případné další poznámky k lekci (Co vám chybělo, přebývalo, co byste pochválili, zlepšili?):
NECHAT LEKCI TAK, JAK JE

PILOTNÍ OVĚŘOVÁNÍ JEDNÉ LEKCE – MĚSTO A

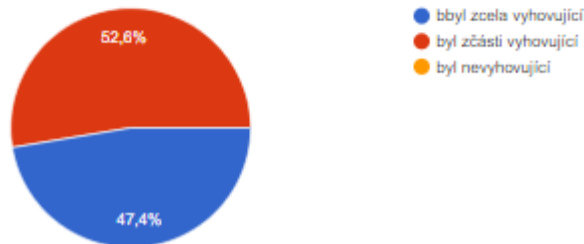
1. Jak mě lekce bavila

19 odpovědí

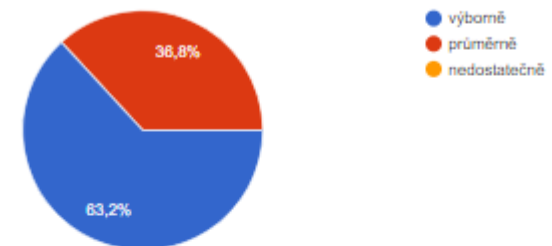
2. Jak mi vyhovoval způsob výuky

19 odpovědí

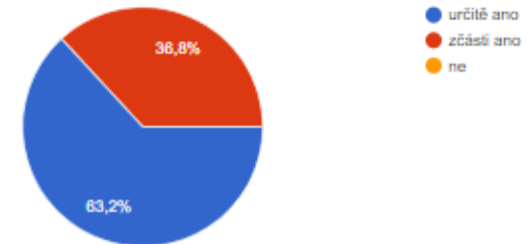
3. Jak hodnotím chování a komunikaci lektora

19 odpovědí

4. Z lekce si odnáším nové informace

19 odpovědí

FINÁLNÍ OVĚŘOVÁNÍ JEDNÉ LEKCE – MĚSTO A

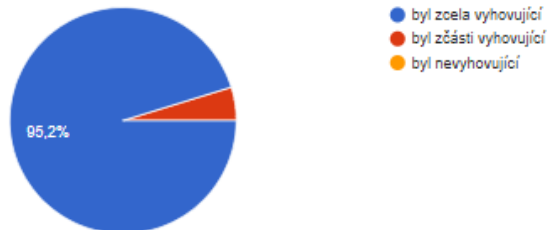
1. Jak mě lekce bavila

20 odpovědí

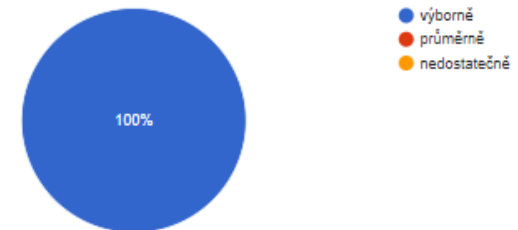
2. Jak mi vyhovoval způsob výuky

21 odpovědí

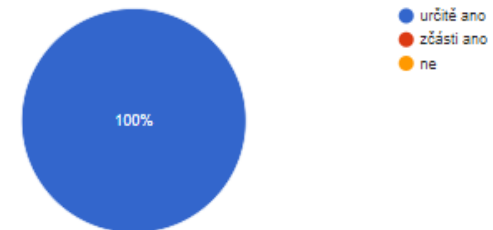
3. Jak hodnotím chování a komunikaci lektora

21 odpovědí

4. Z lekce si odnáším nové informace

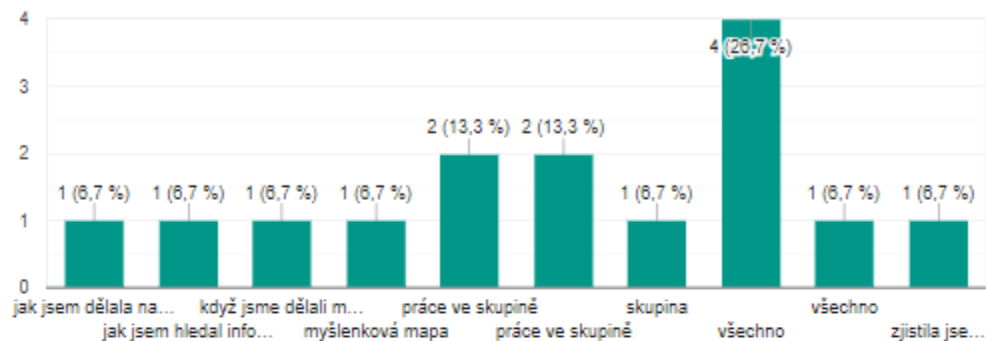
21 odpovědí

PILOTNÍ OVĚŘOVÁNÍ JEDNÉ LEKCE – MĚSTO A

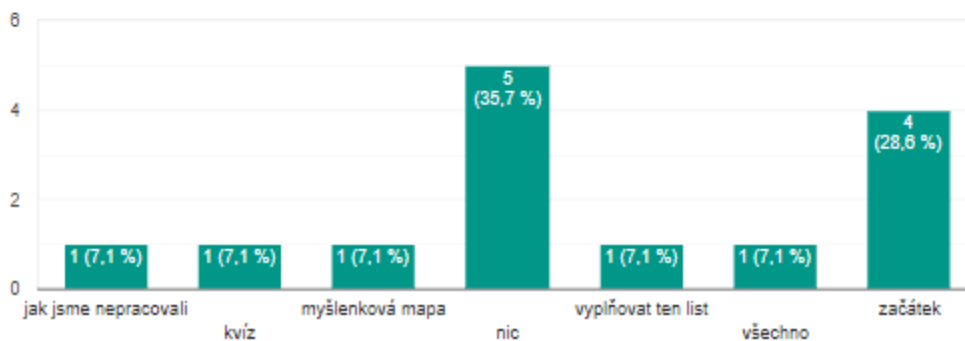
5. Nejvíce se mi v lekci líbilo a bavilo mě

15 odpovědí

6. Nejmíň mě v lekci bavilo

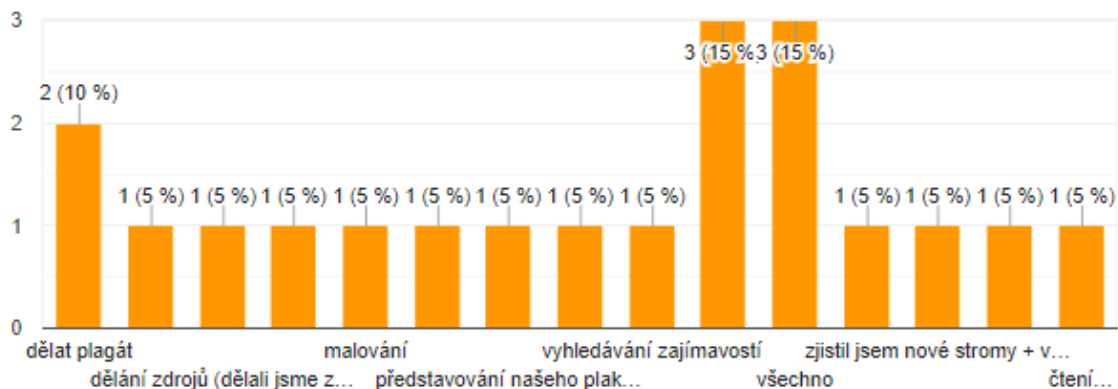
14 odpovědí

FINÁLNÍ OVĚŘOVÁNÍ JEDNÉ LEKCE – MĚSTO A

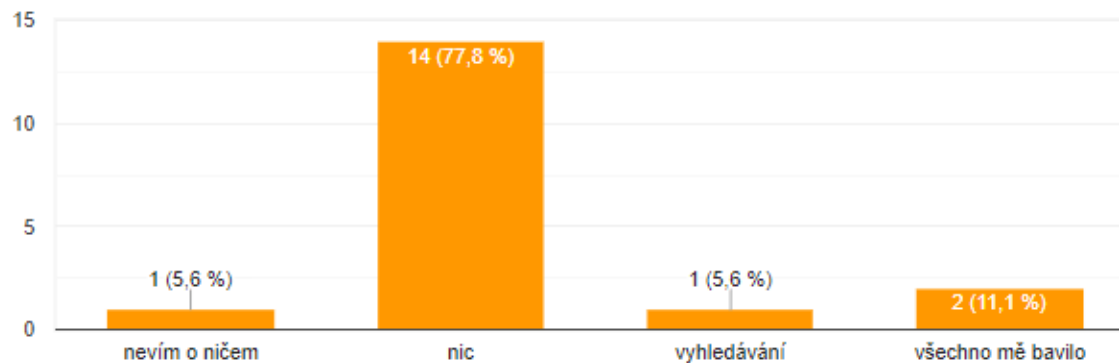
5. Nejvíce se mi v lekci líbilo a bavilo mě

20 odpovědí

6. Nejmíň mě v lekci bavilo

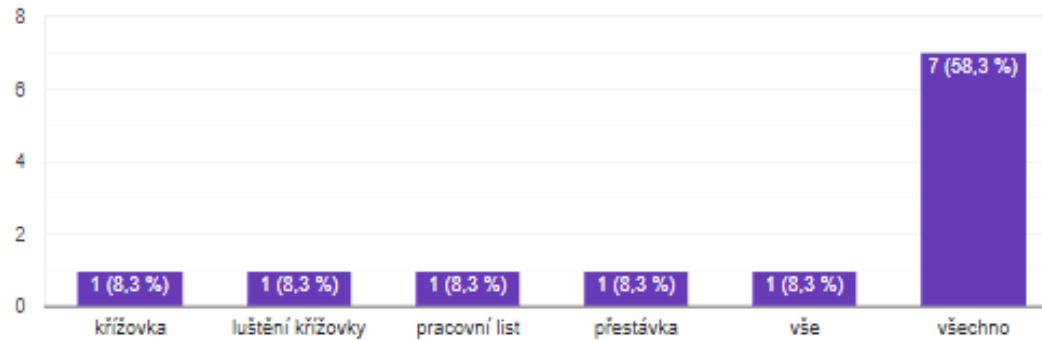
18 odpovědí

FINÁLNÍ OVĚŘOVÁNÍ JEDNÉ LEKCE – MĚSTO B

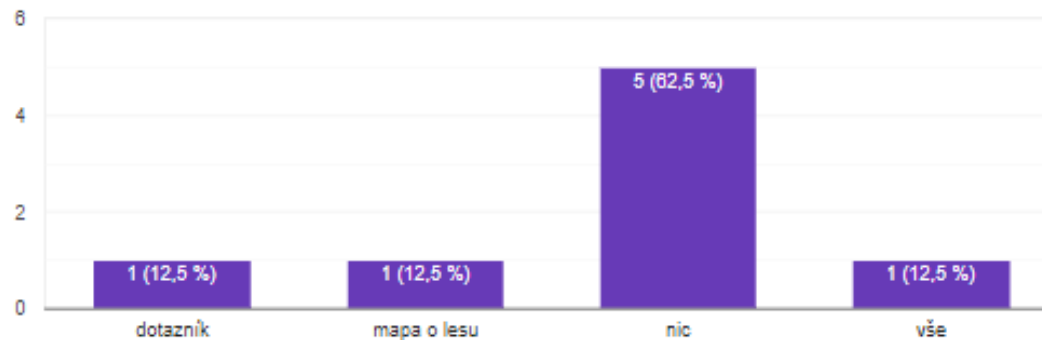
5. Nejvíce se mi v lekci líbilo a bavilo mě

12 odpovědí

6. Nejméně mě v lekci bavilo

8 odpovědí

DOTAZNÍK ZPĚTNÉ VAZBY NA JEDNU LEKCI - NEOVĚŘOVATELÉ

1. Jak hodnotíte odborné zpracování tématu lekce? (oznámkujte na stupnici 1-nejlepší až 5-nejhorší).

4 odpovědi

2. Do jaké míry formát lekce odpovídá žákům daného ročníku ZŠ? (oznámkujte na stupnici 1-nejlepší až 5-nejhorší).

4 odpovědi

3. Jak hodnotíte přístup lektora k žákům? (oznámkujte na stupnici 1-nejlepší až 5-nejhorší)

4 odpovědi

4. Jak hodnotíte srozumitelnost výkladu a komunikaci lektora? (oznámkujte na stupnici 1-nejlepší až 5-nejhorší)

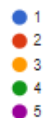
4 odpovědi

DOTAZNÍK ZPĚTNÉ VAZBY NA JEDNU LEKCI - NEOVĚŘOVATELÉ

5. Do jaké míry považujete obsah lekce za přínosný pro žáky?
(oznámkujte na stupnici 1-nejvyšší míra až 5-nejnižší míra)

4 odpovědi

6. Jak hodnotíte organizační a materiální zajištění lekce? (oznámkujte na stupnici 1-nejlepší až 5-nejhorší)

4 odpovědi

7. Jak Vás osobně inspiroval obsah lekce k využití ve Vaší výuce?
(oznámkujte na stupnici 1-nejvyšší míra až 5-nejnižší míra)

3 odpovědi

8. Jak celkově hodnotíte realizovanou lekci? (oznámkujte na stupnici 1-nejlepší až 5-nejhorší)

4 odpovědi

DOTAZNÍK ZPĚTNÉ VAZBY NA JEDNU LEKCI - NEOVĚŘOVATELÉ

9. Co považujete v lekci za nejvíce zdařilé?

4 odpovědi

zapojení brainstormingu a myšlenkových map

spolupráce dětí ve skupinách, rozdělení rolí, prezentace pro ostatní

vše, myšlenkové mapy, spolupráce ve skupinách, prezentace

vše

Projekt *Co nebylo v učebnici*

Vzdělávací program: *S informacemi k lepšímu celoživotnímu učení*

Cílová skupina: *žáci 3. až 5. ročníku ZŠ*

EVALUAČNÍ PROCES 16 VYUČOVACÍCH HODIN (PILOT + FINÁL)

	Počet ověřování	Počet žáků	Počet hodnoticích listů	Počet reflexí lektorů	Počet dotazníků neověřovatelů
Pilotní ověřování VP – město A	1	Max. 19	Max. 152	1	1
Pilotní ověřování VP – město B	1	Max. 20	Max 160	1	1
Finální ověřování VP – město A	1	Max. 20	Max. 160	1	1
Finální ověřování VP – město B	1	Max. 21	Max. 168	1	1
Celkem fáze 1	4	Max. 80	Max. 640	4	4

Reflexe spolupráce učících knihovníků a učitelů

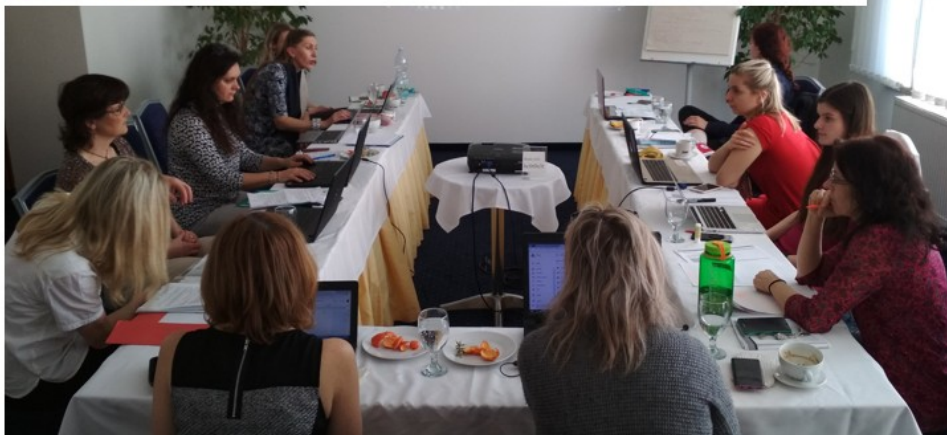
„Práce v projektu mi ukázala i to, že učitelé toho o informačním vzdělávání docela málo ví a že my knihovníci jim můžeme v ledasčem pomoci.“ (knihovnice)

„Projekt nás přesvědčuje o tom, že spolu dokážeme bezvadně pracovat a vymýšlet smysluplné věci a navzájem se při tom inspirovat.“ (učitelka, knihovnice)

„V tomto projektu jsem se hrozně moc naučila a posunul mě zase dál v moderním přístupu k výuce.“
(učitelka, knihovnice)

Moderní didaktika ve spolupráci knihoven a škol – co už tedy víme

Žák

- Čtenářská gramotnost = **informační gramotnost** = digitální kompetence
- Heterogenita a dynamika skupiny (inkluze)
- Různorodé postoje / názory (i politické) / sociální zázemí žáků
- Žák upřednostňuje obraz a zvuk
- Žák chce akci / změnu / konkrétní výstup / technologie ano i ne

Moderní didaktika ve spolupráci knihoven a škol – co už tedy víme

Metody pro podporu celoživotního učení a rozvoj gramotností, které žáky baví

- *Místně zakotvené vzdělávání* (regionální problematika, práce s mediálními produkty)
- *Badatelská výuka* (informační gramotnost, kritické myšlení)
- *Problémová výuka* (spolupráce, komunikace, sdílení)
- *Zážitková pedagogika* (knihovna, text, sdělení)
- *Projektové aktivity* (cesta za odborným textem)

MÁ TO SMYSL 😊

- Akcentace **odborného zájmu o informační gramotnost** (modely, standardy)
- Posílení **digitálních kompetencí**
- Vytvoření **funkčního společenství praxe** knihovníků a učitelů
- Zkušenost **studentů KISK** pro budoucí knihovnickou praxi
- Koncept **informačního vzdělávání pro 21. století**
- Moderní **edukační přístupy** k celoživotnímu učení
- **Evaluace, reflexe a sebereflexe** jako součást práce vzdělavatele i žáků